HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

8 octombrie 2008 *

În cauza T-73/04,

Le Carbone-Lorraine, cu sediul în Courbevoie (Franța), reprezentată inițial de A. Winckler și I. Simic și ulterior de A. Winckler și H. Kanellopoulos, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnii F. Castillo de la Torre și É. Gippini Fournier, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei 2004/420/CE a Comisiei din 3 decembrie 2003 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul

* Limba de procedură: franceza.

privind SEE (cauza C.38.359 – Produse pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice și mecanice) și, în subsidiar, anularea sau reducerea amenzii aplicate reclamantei prin această decizie,

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ
AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (Camera a cincea),

compus din domnii M. Vilaras (raportor), președinte, M. Prek și V. Ciucă, judecători,

grefier: doamna K. Andová, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 28 februarie 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

Situația de fapt

1 Le Carbone-Lorraine (denumită în continuare „LCL” sau „reclamanta”) este o întreprindere franceză care fabrică produse pe bază de carbon și de grafit destinate utilizării în domeniile electric și mecanic.

2 La 18 septembrie 2001, reprezentanții Morgan Crucible Company plc (denumită în continuare „Morgan”) au întâlnit agenți ai Comisiei pentru a le propune cooperarea în vederea stabilirii existenței unui cartel pe piața europeană a produselor pe bază de carbon pentru aplicații electrice și mecanice și pentru a solicita să beneficieze de măsurile de clemență prevăzute în Comunicarea 96/C 207/04 a Comisiei privind neaplicarea de amenzi sau reducerea cuantumului acestora în cauzele având ca obiect înțelegeri (JO 1996, C 207, p. 4, denumită în continuare „Comunicarea privind cooperarea”).

3 La 2 august 2002, în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), Comisia a adresat întreprinderilor C. Conradty Nürnberg GmbH (denumită în continuare „Conradty”), SGL Carbone AG (denumită în continuare „SGL”), Schunk GmbH și filialei acesteia Schunk Kohlenstoff Technik GmbH (denumite în continuare, împreună, „Schunk”), Eurocarbo SpA, Luckerath BV, Gerken Europe SA, precum și reclamantei cereri de informații cu privire la comportamentul lor pe piața în cauză. Scrisoarea adresată întreprinderii Schunk privea și activitatea întreprinderii Hoffmann & Co. Elektrokohle AG (denumită în continuare „Hoffmann”), preluată de Schunk la 28 octombrie 1999.

4 Prin faxul adresat Comisiei la 16 august 2002, reclamanta a solicitat aplicarea Comunicării privind cooperarea.

5 La 22 augustși 23 septembrie 2002, reclamanta a transmis Comisiei elementele de probă privind înțelegerea.

6 La 30 septembrie 2002, Comisia a primit răspunsul reclamantei la cererea de informații întemeiată pe articolul 11 din Regulamentul nr. 17.

7 La 23 mai 2003, pe baza informațiilor care îi fuseseră comunicate, Comisia a trimis reclamantei și celorlalte întreprinderi vizate, și anume Morgan, Conradty, SGL, Schunk și Hoffmann, o comunicare privind obiecțiunile. În răspunsul său, reclamanta a indicat că nu contesta, în esență, faptele prezentate în comunicarea privind obiecțiunile.

8 În urma audierii întreprinderilor vizate, cu excepția Morgan și a Conradty, Comisia a adoptat Decizia 2004/420/CE din 3 decembrie 2003 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cauza C.38.359 – Produse pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice și mecanice) (denumită în continuare „decizia"), care a fost notificată reclamantei prin scrisoarea din 11 decembrie 2003. Un rezumat al deciziei a fost publicat în Jurnalul Oficial din 28 aprilie 2004 (JO L 125, p. 45).

9 În cuprinsul deciziei, Comisia a indicat că întreprinderile destinatare ale acesteia au participat la o încălcare unică și continuă a articolului 81 alineatul (1) CE și, începând cu 1 ianuarie 1994, a articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE), care consta în stabilirea în mod direct sau indirect a prețurilor de vânzare și a altor condiții de tranzacționare aplicabile clienților, în împărțirea piețelor, în special prin atribuirea clienților, și în derularea unor acțiuni coordonate (restricții cantitative, creșteri de prețuri și boicoturi) împotriva concurenților care nu erau membri ai cartelului [considerentul (2) al deciziei].

10 Decizia cuprinde următoarele dispoziții:

„Articolul 1

Următoarele întreprinderi au încălcat dispozițiile articolului 81 alineatul (1) [CE] și, începând cu 1 ianuarie 1994, pe cele ale articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind

SEE prin participarea, în perioadele indicate, la un ansamblu de acorduri și de practici concertate în sectorul produselor pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice și mecanice:

— [Conradty], din octombrie 1988 până în decembrie 1999;

— [Hoffmann], din septembrie 1994 până în octombrie 1999;

— [LCL], din octombrie 1988 până în iunie 1999;

— [Morgan], din octombrie 1988 până în decembrie 1999;

— [Schunk], din octombrie 1988 până în decembrie 1999;

— [SGL], din octombrie 1988 până în decembrie 1999.

Articolul 2

Pentru încălcările prevăzute la articolul 1 se aplică următoarele amenzi:

— [Conradty]: 1 060 000 de euro;

— [Hoffmann]: 2 820 000 de euro;

— [LCL]: 43 050 000 de euro;

— [Morgan]: 0 euro;

— [Schunk]: 30 870 000 de euro;

— [SGL]: 23 640 000 de euro.

Amenzile se achită în termen de trei luni de la comunicarea prezentei decizii […]

La expirarea acestui termen, se calculează în mod automat dobânzi la nivelul aplicat de Banca Centrală Europeană pentru principalele operațiuni de refinanțare în prima zi a lunii în care a fost adoptată prezenta decizie, majorat cu 3,5 puncte procentuale."

11 În ceea ce privește calcularea cuantumului amenzilor, Comisia a calificat încălcarea ca fiind foarte gravă, având în vedere natura sa, impactul acesteia asupra pieței SEE pentru produsele vizate, chiar dacă acesta nu putea fi măsurat cu precizie, și mărimea pieței geografice relevante [considerentul (288) al deciziei].

12 Pentru a ține seama de importanța specifică a comportamentului ilicit al fiecărei întreprinderi implicate în cartel și, prin urmare, de impactul său real asupra concurenței, Comisia a grupat întreprinderile vizate în trei categorii, în funcție de importanța lor relativă pe piața în cauză, determinată prin cota lor de piață [considerentele (289)-(297) ale deciziei].

13 În consecință, reclamanta și Morgan, considerate a fi primii doi operatori ca mărime cu cote de piață de peste 20 %, au fost clasate în prima categorie. Schunk și SGL, care sunt operatori medii cu cote de piață cuprinse între 10 % și 20 %, au fost clasate în a doua categorie. Hoffmann și Conradty, considerate operatori mici prin prisma cotelor de piață de sub 10 %, au fost grupate în a treia categorie [considerentele (37) și (297) ale deciziei].

14 Pe baza considerațiilor de mai sus, Comisia a reținut un cuantum de pornire, stabilit în funcție de gravitatea încălcării, de 35 de milioane de euro pentru reclamantă și pentru Morgan, de 21 de milioane de euro pentru Schunk și pentru SGL și de 6 milioane de euro pentru Hoffmann și pentru Conradty [considerentul (298) al deciziei].

15 În ceea ce privește durata încălcării, Comisia a apreciat că toate întreprinderile vizate săvârșiseră o încălcare de lungă durată. Având în vedere durata de 11 ani și 2 luni a încălcării, Comisia a majorat cuantumul de pornire stabilit pentru SGL, Morgan, Schunk și Conradty cu 110 %. În privința reclamantei, Comisia a reținut o durată a încălcării de 10 ani și 8 luni și a majorat cuantumul de pornire cu 105 %. Pentru Hoffmann, cuantumul de pornire a fost majorat cu 50 % având în vedere o durată a încălcării de 5 ani și o lună [considerentele (299) și (300) ale deciziei].

16 Cuantumul de bază al amenzii, calculat în funcție de gravitatea și de durata încălcării, a fost, așadar, stabilit la 73,5 milioane de euro în privința Morgan, la 71,75 milioane de euro pentru reclamantă, la 44,1 milioane de euro pentru Schunk și pentru SGL, la 12,6 milioane de euro în privința Conradty și la 9 milioane de euro pentru Hoffmann [considerentul (301) al deciziei].

17 Comisia nu a reținut nicio circumstanță agravantă sau atenuantă împotriva sau în favoarea întreprinderilor vizate [considerentul (316) al deciziei].

18 În ceea ce privește aplicarea Comunicării privind cooperarea, Morgan a beneficiat de o imunitate la amendă, întrucât a fost prima întreprindere care a semnalat Comisiei existența cartelului [considerentele (319)-(321) ale deciziei].

19 Conform punctului D din comunicarea menționată, Comisia a acordat întreprinderii LCL o reducere de 40 % a cuantumului amenzii care i-ar fi fost aplicată în lipsa cooperării, de 30 % întreprinderilor Schunk și Hoffmann și de 20 % întreprinderii SGL, care a fost ultima întreprindere ce a cooperat [considerentele (322)-(338) ale deciziei].

20 În decizie, în cadrul titlului „Capacitate de plată și alți factori", după ce a respins argumentarea prezentată de SGL și de reclamantă prin care se urmărea dovedirea incapacității de plată a amenzii, Comisia a amintit că, recent, aplicase deja primei dintre cele două întreprinderi două amenzi importante pentru participarea acesteia la alte activități coluzive.

21 Comisia a precizat că aplicase întreprinderii SGL, prin Decizia 2002/271/CE din 18 iulie 2001 privind o procedură de aplicare a articolului [81] CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cauza COMP/E 1/36.490 - Electrozi de grafit) (JO 2002, L 100, p. 1), în cauza cunoscută sub numele „Electrozi de grafit", și prin Decizia 2002/460/CE din 17 decembrie 2002 privind o procedură de aplicare a articolului [81] CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cauza C.37.667 - Grafituri speciale) (JO 2006, L 180, p. 20), în cauza cunoscută sub numele „Grafituri speciale", o amendă de 80,2 milioane de euro pentru participarea la cartelul electrozilor de grafit și două amenzi în cuantum total de 27,75 milioane de euro pentru participarea la înțelegerea privind grafitul izostatic și la înțelegerea privind grafitul extrudat [considerentul (358) al deciziei].

22 Ținând seama de dificultățile financiare grave ale întreprinderii SGL și de recentele sancțiuni aplicate acesteia, precum și de faptul că diversele activități coluzive care i se reproșează se desfășuraseră simultan, Comisia a considerat că, în aceste împrejurări particulare, nu era necesar, pentru a garanta o descurajare efectivă, să fie aplicată întreprinderii SGL toată amenda și a redus, așadar, cu 33 % cuantumul acesteia, până la 23,64 milioane de euro [considerentul (360) al deciziei].

23 Considerând că situația reclamantei era foarte diferită de cea a întreprinderii SGL, Comisia nu a acordat acesteia nicio reducere a cuantumului amenzii în temeiul „altor factori". [considerentele (361) și (362) ale deciziei].

Procedura și concluziile părților

24 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 20 februarie 2004, reclamanta a introdus prezenta acțiune.

25 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, judecătorul raportor a fost repartizat, în calitate de președinte, în Camera a cincea, căreia, în consecință, i-a fost repartizată prezenta cauză.

26 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a cincea) a decis deschiderea procedurii orale. Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 28 februarie 2008.

27 În cursul acestei ședințe, după ce reclamanta a adus precizări privind sensul unora dintre argumentele sale, Comisia a renunțat la cererea sa reconvențională având ca obiect majorarea cuantumului amenzii, aspect consemnat în procesul-verbal de ședință.

28 La cererea Tribunalului, Comisia a prezentat în cadrul dezbaterilor scrisoarea din 30 octombrie 2001, care i-a fost adresată de Morgan în legătură cu cererea privind aplicarea, în favoarea sa, a Comunicării privind cooperarea. Această scrisoare, care făcea parte din dosarul administrativ al Comisiei, a fost comunicată reclamantei, care a depus observații, primite la grefa Tribunalului la 26 martie 2008. Procedura orală a fost încheiată la 1 aprilie 2008, părțile fiind informate cu privire la acest lucru prin scrisoarea grefei Tribunalului din aceeași zi.

29 Reclamanta solicită Tribunalului:

— anularea deciziei, în măsura în care o privește;

— în subsidiar, anularea sau reducerea cuantumului amenzii aplicate;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

30 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

31 Deși acțiunea introdusă de reclamante are un obiect dublu, și anume, în principal, o cerere de anulare a deciziei și, în subsidiar, o cerere de anulare sau de reducere a cuantumului amenzii, diferitele motive invocate de reclamantă în înscrisurile prezentate nu fac această distincție.

32 Fiind invitată de Tribunal, în cursul ședinței, să își prezinte observațiile cu privire la sensul exact al anumitor argumente, reclamanta a declarat că argumentarea privind rolul pasiv pe care l-a avut în săvârșirea încălcării pe piața blocurilor de carbon și de grafit urmărea numai revendicarea circumstanței atenuante corespunzătoare și, în consecință, reducerea cuantumului amenzii. De asemenea, reclamanta a precizat că nu contestă prezența sa la reuniunile comitetului tehnic având ca obiect produsele pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații mecanice și, prin urmare, nici participarea sa la încălcarea din acest domeniu. Tribunalul a consemnat aceste declarații în procesul-verbal de ședință.

33 Trebuie să se constate în acest stadiu că, deși reclamanta a solicitat în mod expres Tribunalului anularea în întregime a deciziei, în măsura în care o privește, toate motivele invocate de aceasta urmăresc numai contestarea acelei părți a deciziei consacrate amenzilor și, mai precis, articolul 2 din aceasta din urmă, prin care Comisia a fixat la 43 050 000 de euro cuantumul amenzii aplicate reclamantei. În lipsa vreunui motiv care să susțină concluziile privind anularea în întregime a deciziei, aceste concluzii trebuie respinse și este necesar să se examineze numai temeinicia cererii de anulare sau de reducere a cuantumului amenzii formulate de reclamantă.

Cu privire la pretinsa eroare de drept săvârșită de Comisie prin faptul că nu a delimitat piețele produselor în cauză sau, cel puțin, categoriile de produse în cauză

34 Reclamanta susține că, în speță, delimitarea piețelor produselor în cauză sau, cel puțin, a categoriilor de produse în cauză ar fi fost indispensabilă pentru a efectua o calificare exactă a încălcării și a efectelor reale ale acesteia, în vederea determinării cuantumului amenzii. Pe de altă parte, lipsa unei definiri serioase a piețelor în cauză ar fi determinat Comisia să inițieze în mod „ilogic" proceduri administrative și să stabilească la un nivel în mod evident excesiv cuantumul amenzii.

Cu privire la calificarea încălcării

35 Reclamanta susține că, potrivit jurisprudenței, Comisia avea obligația de a efectua analiza piețelor produselor în cauză sau, cel puțin, a categoriilor de produse în cauză și face trimitere, în această privință, la Hotărârea Tribunalului din 19 martie 2003, CMA CGM și alții/Comisia (T-213/00, Rec., p. II-913, punctul 206).

36 În această hotărâre, Tribunalul a amintit că, în cadrul aplicării articolului 81 CE, definirea pieței în cauză este necesară, dacă este cazul, pentru a determina dacă un acord poate aduce atingere comerțului dintre statele membre și dacă are ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune (Hotărârea Tribunalului din 21 februarie 1995, SPO și alții/Comisia, T-29/92, Rec., p. II-289, punctul 74, și Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2000, Cimenteries CBR și alții/Comisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 și T-104/95, Rec., p. II-491, punctul 1093). În consecință, Comisia are obligația de a efectua o delimitare a pieței în cauză într-o decizie adoptată în temeiul articolului 81 CE numai în situația în care, fără o asemenea delimitare, nu se poate determina dacă acordul, decizia de asociere a întreprinderilor sau practica concertată în cauză poate aduce atingere comerțului dintre statele membre și dacă are ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune (Hotărârea Tribunalului din 6 iulie 2000, Volkswagen/Comisia, T-62/98, Rec., p. II-2707, punctul 230; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 15 septembrie 1998, European Night Services și alții/Comisia, T-374/94, T-375/94, T-384/94 și T-388/94, Rec., p. II-3141, punctele 93-95 și 103).

37 Or, reclamanta pretinde, în speță, că definirea piețelor produselor în cauză sau, cel puțin, a categoriilor de produse în cauză era necesară pentru calificarea exactă a încălcării și a efectelor reale ale acesteia, în vederea determinării cuantumului amenzii, chestiune distinctă de cea a incriminării, iar nu pentru calificarea practicilor incriminate în raport cu articolul 81 CE.

38 Referirea la Hotărârea CMA CGM și alții/Comisia, punctul 35 de mai sus, este, prin urmare, lipsită de orice relevanță, dat fiind că, pe de o parte, Comisia a definit în mod detaliat sectorul produselor pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice și mecanice, indicând în mod clar diferitele tipuri de produse vizate [considerentele (4)-(13) ale deciziei] și întinderea geografică a pieței produselor respective [considerentele (48)-(50) ale deciziei] și că, pe de altă parte, înțelegerile orizontale care prevăd stabiliri ale prețurilor și care se întind pe întreg teritoriul SEE, precum cele vizate prin decizie, constituie încălcări vădite ale dreptului comunitar al concurenței.

39 Se constată, în realitate, că argumentarea prezentată de reclamantă se referă la aprecierea Comisiei privind gravitatea încălcării și stabilirea corelativă a cuantumului de pornire al amenzii.

40 Reclamanta consideră, în esență, că gravitatea încălcării ar fi trebuit să fie analizată de Comisie separat pentru fiecare categorie de produse vizate prin înțelegere. În acest context, reclamanta subliniază existența unui impact extrem de limitat al înțelegerii asupra ansamblului produselor pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice, precum și neimplicarea sa sau o implicare redusă pe piața europeană a blocurilor de carbon și de grafit și în sectorul produselor pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații mecanice, ceea ce ar fi trebuit să determine Comisia să stabilească cuantumuri de pornire diferențiate.

41 Trebuie să se arate, în acest stadiu, că aceleași argumente sunt invocate de reclamantă în cadrul motivelor întemeiate pe caracterul disproporționat al cuantumului de pornire al amenzii și pe aprecierea greșită de către Comisie a circumstanțelor atenuante și vor fi, de asemenea, examinate ulterior.

42 Luat în considerare separat, motivul întemeiat pe eroarea de drept săvârșită de Comisie prin faptul că nu a delimitat piețele produselor în cauză sau, cel puțin, categoriile de produse în cauză nu poate fi reținut de Tribunal.

43 Mai întâi, este important să se sublinieze că Comisia a considerat că întreprinderile destinatare ale deciziei participaseră la o „încălcare complexă unică” și continuă a articolului 81 alineatul (1) CE și a articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE, care s-a extins la întreg teritoriul SEE, și că reclamanta a indicat în mod expres, în cadrul replicii, că nu contesta existența unei încălcări unice în speță.

44 În continuare, din decizie reiese că amenzile au fost aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și că – deși decizia nu se referă în mod explicit la Liniile directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) [CO] (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „liniile directoare") – Comisia a determinat cuantumul amenzilor aplicând metoda definită în liniile directoare.

45 Potrivit acestei metode, Comisia ia ca punct de pornire pentru calcularea cuantumului amenzilor pe care urmează să le aplice întreprinderilor în cauză un cuantum stabilit în funcție de gravitatea încălcării. Evaluarea gravității încălcării trebuie să ia în considerare natura sa, impactul său real asupra pieței, atunci când acesta poate fi măsurat, și mărimea pieței geografice relevante (punctul 1 litera A primul paragraf din liniile directoare). În acest cadru, încălcările sunt împărțite în trei categorii: încălcări „minore", pentru care cuantumul amenzilor ce se pot aplica este cuprins între 1 000 și 1 milion de euro, încălcări „grave", pentru care cuantumul amenzilor ce se pot aplica este cuprins între 1 milion și 20 de milioane de euro, și încălcări „foarte grave", pentru care cuantumul amenzilor ce se pot aplica este de peste 20 de milioane de euro (punctul 1 litera A al doilea paragraf prima, a doua și a treia liniuță). În cadrul fiecăreia dintre aceste categorii, scara propusă pentru amenzi va permite aplicarea unor tratamente diferențiate întreprinderilor, în funcție de natura încălcării comise (punctul 1 litera A al treilea paragraf). De asemenea, este necesar să se țină seama de capacitatea economică efectivă a autorilor încălcării de a cauza prejudicii semnificative altor operatori, în special consumatorilor, și să se fixeze amenda la un nivel care să îi asigure un efect suficient de descurajator (punctul 1 litera A al patrulea paragraf).

46 Se constată astfel că trebuie să se țină seama de impactul real al „încălcării" asupra pieței, atunci când acesta poate fi măsurat, și că liniile directoare nu prevăd, contrar celor afirmate de reclamantă, nicio obligație a Comisiei de a analiza impactul unei înțelegeri separat pentru fiecare categorie de produse în cauză.

47 Poziția reclamantei este de asemenea contrazisă de Hotărârea Tribunalului din 6 octombrie 1994, Tetra Pak/Comisia (T-83/91, Rec., p. II-755), menționată de cele două părți, prin care s-a respins acțiunea unei întreprinderi sancționate de Comisie cu plata unei amenzi unice pentru mai multe încălcări ale articolului 82 CE. La punctul 236 din această hotărâre, Tribunalul arată următoarele:

„Comisia nu are obligația de a repartiza cuantumul amenzii între diferitele elemente ale abuzului, astfel cum susține reclamanta. În special, o astfel de repartizare se dovedește imposibilă în cazul în care, precum în speță, toate încălcările constatate se înscriu într-o strategie globală coerentă și trebuie, prin urmare, să fie luate în considerare în mod global atât în vederea aplicării articolului [82 CE], cât și a stabilirii amenzii. Este suficient ca, în decizie, Comisia să precizeze criteriile destinate stabilirii nivelului general al amenzii aplicate unei întreprinderi. Aceasta nu este obligată să individualizeze modul în care a ținut seama de fiecare element care a fost menționat printre aceste criterii și care contribuie la determinarea nivelului general al amenzii."

48 În plus, în Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 36 de mai sus (punctul 4761), Tribunalul a considerat că, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, Comisia putea aplica o amendă unică unei întreprinderi care a săvârșit diferite încălcări, fără a avea obligația de a repartiza cuantumul amenzii pentru fiecare încălcare. Cu atât mai mult acest lucru este valabil în cazul în care diferitele încălcări în cauză se înscriu într-o strategie globală coerentă.

49 Din aceste hotărâri rezultă că reclamanta nu are motive să susțină că, în speță, Comisia avea obligația de a efectua o analiză separată a fiecărui element al încălcării unice reținute, mai ales din cauza existenței unei strategii globale urmate de toți membrii înțelegerii, deși Comisia nu are obligația de a examina gravitatea fiecărei încălcări atunci când aplică o amendă unică unei întreprinderi care a săvârșit mai multe încălcări.

50 Contrar celor afirmate de reclamantă, această concluzie nu este de natură să permită o „pedepsire colectivă arbitrară” a întreprinderilor implicate într-o înțelegere.

51 Astfel, în decizie [considerentele (289)-(298)], la stabilirea cuantumului de pornire, Comisia a aplicat un „tratament diferențiat” distingând, conform punctului 1 litera A al șaselea paragraf din liniile directoare, mai multe categorii de întreprinderi în funcție de cota lor de piață. În cadrul unui asemenea tratament, o prezență limitată pe o piață poate conduce eventual la un cuantum de pornire mai redus, chiar dacă, în speță și ținând seama de cifra sa de afaceri pe piața produselor vizate, reclamanta a fost inclusă în prima categorie.

52 Mai mult, gravitatea relativă a participării fiecăreia dintre întreprinderile în cauză, evocată de reclamantă în cadrul susținerilor sale privind neimplicarea sau implicarea redusă în practicile ilicite având ca obiect anumite produse, trebuia să fie și a fost examinată de Comisie cu ocazia aprecierii circumstanțelor atenuante.

53 Temeinicia aprecierilor Comisiei în această privință va fi, așadar, examinată ulterior, împreună cu motivele reclamantei care au legătură directă cu aceste aspecte.

Cu privire la procedura derulată de Comisie

54 Potrivit reclamantei, declanșarea de către Comisie a unei singure proceduri pentru practici care acoperă mai multe categorii de produse complet diferite este în mod evident ilogică și contrară principiului bunei administrări. Comisia ar fi trebuit:

— fie să adopte o singură decizie privind toate înțelegerile în sectorul produselor pe bază de carbon și de grafit, astfel cum ar fi procedat autoritățile americane de concurență, ceea ce ar fi determinat Comisia să aplice reclamantei o amendă în cuantum de maximum 61,37 milioane de euro;

— fie să adopte mai multe decizii privind fiecare categorie de produse în cauză, conform practicii sale decizionale ilustrate în cauzele Electrozi de grafit și Grafituri speciale, ceea ce ar fi determinat Comisia să stabilească un cuantum de pornire la un nivel considerabil mai mic de 35 de milioane de euro.

55 În primul rând, trebuie să se observe că reclamanta nu susține că înțelegerile vizate în deciziile Comisiei privind cauzele Electrozi de grafit și Grafituri speciale și cele care au determinat adoptarea deciziei constituie în realitate una și aceeași încălcare, ci arată numai că autoritățile americane de concurență ar fi urmat o abordare globală a sectorului produselor pe bază de carbon și de grafit, care a condus la adoptarea unei singure decizii.

56 Prin urmare, reclamanta nu susține și nici *a fortiori* nu stabilește că, în mod nelegal, Comisia a declanșat trei proceduri distincte, a constatat patru încălcări și a aplicat patru amenzi diferite reclamantei, în ceea ce privește piețele electrozilor de grafit, grafiturilor speciale și produselor pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice și mecanice. Este important să se sublinieze că exista posibilitatea pentru Comisie de a aplica reclamantei patru amenzi diferite, fiecare respectând limitele stabilite la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, cu condiția să fi săvârșit patru încălcări distincte ale articolului 81 alineatul (1) CE, considerând că, în cauza Grafituri

speciale, Comisia a declanșat o singură procedură care a condus la adoptarea unei decizii unice în care se constata existența a două încălcări distincte, una dintre acestea privind piața grafitului special izostatic și cealaltă piața grafitului special extrudat, și la aplicarea a două amenzi distincte reclamantei.

57 Pe de altă parte, este evident că practica urmată de autoritățile americane de concurență nu este obligatorie pentru Comisie, care este responsabilă de punerea în aplicare și de conducerea politicii comunitare de concurență.

58 În această privință, trebuie constatat că exercitarea competențelor de către autoritățile din state terțe responsabile cu protecția liberei concurențe, în cadrul competenței lor teritoriale, este supusă unor exigențe care sunt specifice statelor respective. Astfel, elementele care constituie baza sistemelor juridice ale altor state în domeniul concurenței nu numai că includ scopuri și obiective specifice, ci conduc și la adoptarea de norme materiale specifice și determină consecințe juridice foarte variate în domeniul administrativ, penal sau civil atunci când autoritățile statelor respective au stabilit existența unor încălcări ale normelor aplicabile în materie de concurență (Hotărârea Curții din 29 iunie 2006, SGL Carbon/Comisia, C-308/04 P, Rec., p. I-5977, punctul 29).

59 În schimb, situația juridică este cu totul alta când o întreprindere este vizată, în materie de concurență, exclusiv de aplicarea dreptului comunitar și a normelor de drept ale unuia sau mai multor state membre, și anume când o înțelegere se limitează, precum în speță, exclusiv la domeniul de aplicare teritorial al ordinii juridice a Comunității Europene (a se vedea în acest sens Hotărârea SGL Carbon/Comisia, punctul 58 de mai sus, punctul 30).

60 Rezultă din aceasta că, atunci când sancționează comportamentul ilicit al unei întreprinderi, chiar dacă acesta își are originea într-o înțelegere cu caracter internațional, Comisia urmărește menținerea liberei concurențe în cadrul pieței comune, ceea ce reprezintă, în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (g) CE, un obiectiv fundamental al Comunității. Astfel, ca urmare a specificității intereselor juridice protejate la nivel comunitar, aprecierile efectuate de către Comisie, în temeiul competențelor sale în materie, se pot deosebi considerabil de cele efectuate de către autoritățile unor state terțe (Hotărârea SGL Carbon/Comisia, punctul 58 de mai sus, punctul 31).

61 În aceste condiții, concluziile reclamantei în ceea ce privește amenda maximă de 61,37 milioane de euro care i-ar fi putut fi aplicată și o pretinsă încălcare de către Comisie a articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, pe care reclamanta le deduce din situația ipotetică a unei decizii a Comisiei care se întemeiază pe o analiză globală a produselor pe bază de carbon și de grafit, sunt lipsite de orice relevanță.

62 În al doilea rând, trebuie să se arate, contrar afirmațiilor reclamantei, că din cauzele Electrozi de grafit și Grafituri speciale nu rezultă că fiecare piață de produse pe bază de carbon și de grafit a făcut obiectul unei proceduri administrative distincte din partea autorităților comunitare de concurență.

63 În cauza Grafituri speciale, Comisia a declanșat o singură procedură care a condus la adoptarea unei decizii unice în care se constata existența a două încălcări distincte, una dintre acestea privind piața grafitului special izostatic și cealaltă piața grafitului special extrudat, și prin care se aplică două amenzi distincte reclamantei.

64 În orice caz, este important să se sublinieze că, în speță, Comisia a considerat că întreprinderile destinatare ale deciziei săvârșiseră o încălcare unică a articolului 81 CE. Aceasta își justifică poziția în considerentul (230) al deciziei, care are următorul cuprins:

„În pofida argumentului prezentat de [LCL] potrivit căruia blocurile de carbon și de grafit nu pot înlocui produsele finite pe bază de carbon și de grafit, Comisia consideră că întregul grup de produse avut în vedere de prezenta procedură făcea obiectul unei încălcări complexe unice. Comisia remarcă în această privință că substituibilitatea produselor nu este decât unul dintre elementele pe care le ia în considerare. Alți factori pot juca un rol important, în special funcționarea înțelegerii înseși. În prezenta procedură, aceiași membri ai cartelului și-au coordonat comportamentul comercial în cadrul acelorași reuniuni pentru un grup întreg de produse legate (deși nesubstituibile), pe care toți sau aproape toți le-au fabricat sau vândut. În plus, obiectivul principal al înțelegerii care consta în a nu vinde blocuri terților sau în a le vinde la prețuri foarte ridicate era întărirea acordului principal al înțelegerii privind produsele fabricate din aceste blocuri și de a-l apăra împotriva unei eventuale concurențe. Acordul privind blocurile era, așadar, accesoriu acordului principal privind produsele finite. Având în vedere aceste circumstanțe factuale, Comisia a decis să considere activitățile cartelului o încălcare complexă unică. Niciunul dintre destinatarii prezentei decizii nu a afirmat că existau mai multe încălcări."

65 Motivele pentru care, în speță, Comisia a inițiat o procedură, a constatat existența unei singure încălcări și a aplicat reclamantei o amendă în decizie sunt obiective. În plus, trebuie amintit că reclamanta nu contestă existența unei încălcări unice.

66 În aceste condiții, alegerea Comisiei de a adopta o decizie pentru a sancționa o încălcare unică și continuă nu poate fi calificată drept „ilogică" sau contrară principiului bunei administrări.

67 Din toate considerațiile de mai sus rezultă că trebuie respins motivul întemeiat pe eroarea de drept săvârșită de Comisie prin faptul că nu a delimitat piețele produselor în cauză sau, cel puțin, categoriile de produse în cauză.

Cu privire la pretinsa apreciere greșită a gravității încălcării și la caracterul pretins disproporționat al cuantumului de pornire al amenzii

68 Potrivit unei jurisprudențe constante, gravitatea unei încălcări se stabilește ținând seama de numeroase elemente, cu privire la care Comisia dispune de o marjă de apreciere (Hotărârea Curții din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, C-328/05 P, Rep., p. I-3921, punctul 43; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Curții din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctele 240-242).

69 După cum a fost expus mai sus, în speță, Comisia a determinat cuantumul amenzilor aplicând metoda definită în liniile directoare.

70 Trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, deși liniile directoare nu pot fi calificate ca normă de drept pe care administrația ar fi, în orice caz, obligată să o respecte, acestea prevăd totuși o regulă de conduită care indică practica ce trebuie urmată și de la care administrația nu se poate îndepărta, într-un caz particular, fără a indica motive care să fie compatibile cu principiul egalității de tratament (a se vedea Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 209 și jurisprudența citată).

71 Adoptând asemenea norme de conduită și anunțând prin intermediul publicării acestora că le va aplica în viitor situațiilor vizate de acestea, Comisia își limitează propria putere de apreciere și nu se poate abate de la aceste norme fără să riște să fie sancționată, dacă este cazul, în temeiul unei încălcări a principiilor generale de drept, precum egalitatea de tratament sau protecția încrederii legitime (a se vedea Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 211 și jurisprudența citată).

72 În plus, trebuie amintit că, potrivit aceleiași jurisprudențe, liniile directoare determină, în mod general și abstract, metodologia pe care Comisia și-o impune în scopul stabilirii cuantumurilor amenzilor aplicate în temeiul articolul 15 din Regulamentul nr. 17. Aceste linii directoare, pentru redactarea cărora Comisia a recurs, printre altele, la criterii degajate de jurisprudența Curții, asigură, prin urmare, securitatea juridică a întreprinderilor (a se vedea în acest sens Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 213).

73 Trebuie să se arate că liniile directoare prevăd, în primul rând, aprecierea gravității încălcării ca atare, pe baza căreia poate fi stabilit un „cuantum de pornire general”. În al doilea rând, gravitatea este analizată în raport cu caracteristicile întreprinderii respective, în special talia acesteia și poziția de piața relevantă, ceea ce poate conduce la ponderarea cuantumului de pornire, la clasarea întreprinderilor în categorii și la stabilirea unui „cuantum de pornire specific”.

Cu privire la pretinsul caracter excesiv al cuantumului de pornire al amenzii, în raport cu impactul limitat al practicilor incriminate

74 În ceea ce privește aprecierea gravității încălcării ca atare, liniile directoare prevăd, la punctul 1 litera A primul și al doilea paragraf, următoarele:

„La evaluarea gravității încălcării, trebuie să se țină seama de natura sa, de impactul real asupra pieței, atunci când acesta poate fi măsurat, și de mărimea pieței geografice relevante.

Încălcările sunt așadar împărțite în trei categorii: încălcări minore, încălcări grave și încălcări foarte grave."

75 În decizie, Comisia a evidențiat următoarele trei elemente:

— încălcarea în cauză constase în special în stabilirea în mod direct sau indirect a prețurilor de vânzare și a altor condiții de tranzacționare aplicabile clienților, în împărțirea piețelor, în special prin atribuirea clienților, și în derularea unor acțiuni coordonate împotriva concurenților care nu erau membri ai cartelului, astfel de practici constituind, prin chiar natura lor, categoria cea mai gravă de încălcări ale articolului 81 alineatul (1) CE și ale articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE [considerentul (278) al deciziei];

— acordurile coluzive fuseseră puse în aplicare și avuseseră un impact asupra pieței SEE pentru produsele vizate, chiar dacă acest impact nu putea fi măsurat cu precizie [considerentul (286) al deciziei];

— cartelul acoperea întreaga piață comună și, după crearea acestuia, întregul SEE [considerentul (287) al deciziei].

76 Concluzia Comisiei, prezentată în considerentul (288) al deciziei, are următorul cuprins:

„Având în vedere toți acești factori, Comisia consideră că întreprinderile vizate de prezenta decizie au săvârșit o încălcare foarte gravă. În opinia Comisiei, natura încălcării și amploarea geografică a acesteia sunt de așa natură, încât încălcarea trebuie calificată ca fiind foarte gravă, indiferent dacă impactul acesteia asupra pieței poate sau nu poate să fie măsurat. Este clar, în orice caz, că aranjamentele anticoncurențiale ale cartelului au fost aplicate și au avut un impact asupra pieței, chiar dacă acest impact nu poate fi măsurat cu precizie."

77 Reclamanta reproșează Comisiei că nu a examinat impactul real al încălcării asupra pieței relevante și că s-a limitat la a afirma, numai pe baza susținerii privind punerea în aplicare a înțelegerii, că aceasta din urmă a avut un impact asupra pieței, fără a examina amploarea acestuia, încălcând astfel liniile directoare și practica sa decizională anterioară. Reclamanta adaugă că, ținând seama de impactul în mod obiectiv limitat al practicilor incriminate asupra pieței relevante, Comisia putea, cel mult, să califice aceste practici drept „grave" și să stabilească cuantumul de pornire la un nivel mai mic de 20 de milioane de euro.

78 În primul rând, trebuie să se arate că, potrivit celor susținute de reprezentanții Comisiei în cadrul ședinței, calificarea încălcării ca „foarte gravă" rezulta din simpla luare în considerare a naturii încălcării și a mărimii geografice a acesteia și că, deși existența unui impact concret al înțelegerii asupra pieței a fost constatată în decizie, acest element nu fusese luat în considerare pentru calificarea încălcării și, prin urmare, în determinarea cuantumului de pornire al amenzii.

79 Această poziție este însă contrazisă de o simplă interpretare literală a considerentelor (278)-(288) ale deciziei. În considerentul (281) al deciziei, Comisia constată existența unor efecte anticoncurențiale concrete rezultate, în speță, din punerea în aplicare a acordurilor coluzive, chiar dacă nu este posibilă cuantificarea cu precizie a acestora, constatare ce urmează descrierii naturii încălcării și care precede determinarea mărimii geografice a acesteia. Cuprinsul considerentului (288) al deciziei și în special utilizarea expresiei „[a]vând în vedere toți acești factori" permit să se concluzioneze că impactul concret al înțelegerii asupra pieței a fost luat într-adevăr în considerare de către Comisie pentru a califica încălcarea ca fiind „foarte gravă", chiar dacă a adăugat că această calificare era justificată independent de posibilitatea de a măsura impactul respectiv.

80 În al doilea rând, trebuie să se constate că, în mod contrar celor afirmate de reclamantă, Comisia nu avea obligația de a efectua o examinare completă a practicilor ilicite pe fiecare piață relevantă, în condițiile în care Comisia a considerat că ansamblul acordurilor și/sau al practicilor concertate vizate în decizie constituie o încălcare complexă unică, ceea ce reclamanta nu contestă, și că trebuie să se țină seama numai de efectele rezultate din încălcare în ansamblul său (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 152, și Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 1991, Hercules Chemicals/Comisia, T-7/89, Rec., p. II-1711, punctul 342).

81 În al treilea rând, din considerentele (244)-(248) și (280)-(286) ale deciziei rezultă că existența unui impact real al înțelegerii asupra sectorului în cauză a fost dedusă efectiv de Comisie din punerea în aplicare a înțelegerii.

82 Comisia indică, în această privință, că „[t]oți membrii cartelului au aplicat creșterile generale de prețuri (exprimate în procente) convenite, difuzând noi liste de prețuri […], societățile de transport public au atribuit contractele de achiziții societății a cărei ofertă fusese manevrată astfel încât să fie ușor inferioară ofertelor altor membri ai înțelegerii, clienții privați nu au avut altă soluție decât să se aprovizioneze de la un furnizor deja desemnat și la un preț prestabilit, fără să poată opera concurența, iar tăietorii s-au găsit

în imposibilitatea de a cumpăra blocuri sau le-au putut cumpăra numai la prețuri crescute în mod artificial, ceea ce i-a pus în imposibilitatea de a concura eficient pe piața produselor finite". Având în vedere durata încălcării și faptul că întreprinderile în cauză controlau împreună peste 90 % din piața SEE, nu există niciun dubiu, în opinia Comisiei, că înțelegerea a avut efecte anticoncurențiale reale pe această piață [considerentele (245) și (281) ale deciziei].

83 Trebuie amintit că, pentru aprecierea impactului real al unei încălcări asupra pieței, Comisia are obligația să se raporteze la concurența care ar fi existat în mod normal în lipsa încălcării (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 16 decembrie 1975, Suiker Unie și alții/Comisia, 40/73-48/73, 50/73, 54/73-56/73, 111/73, 113/73 și 114/7373, Rec., p. 1663, punctele 619 și 620, Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Mayr-Melnhof/Comisia, T-347/94, Rec., p. II-1751, punctul 235, Hotărârea Tribunalului din 11 martie 1999, Thyssen Stahl/Comisia, T-141/94, Rec., p. II-347, punctul 645, și Hotărârea din 9 iulie 2003, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, T-224/00, Rec., p. II-2597, denumită în continuare „Hotărârea ADM I", punctul 150).

84 În ceea ce privește o înțelegere cu privire la prețuri, este legitim să se deducă de către Comisie că încălcarea a avut efecte din faptul că membrii înțelegerii au luat măsuri pentru aplicarea prețurilor convenite, de exemplu, anunțându-le clienților, dând angajaților instrucțiuni să le folosească drept bază de negociere și supraveghind aplicarea acestora de către concurenții lor și de către propriile servicii de vânzări. Astfel, pentru a concluziona că există un impact asupra pieței, este suficient ca prețurile convenite să fi servit ca bază pentru stabilirea prețurilor contractelor individuale, limitând astfel marja de negociere a clienților (Hotărârea Tribunalului Hercules Chemicals/Comisia, punctul 80 de mai sus, punctele 340 și 341, Hotărârea Tribunalului din 20 aprilie 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, cunoscută sub numele „PVC II", T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 și T 335/94, Rec., p. II-931, punctele 743-745, și Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, T-259/02-T-264/02 și T-271/02, Rec., p. II-5169, punctul 285).

85 În schimb, nu s-ar putea impune Comisiei, dacă s-a stabilit punerea în aplicare a unei înțelegeri, să demonstreze în mod sistematic că acordurile au permis în mod efectiv întreprinderilor implicate să atingă un nivel al prețului tranzacției mai mare decât cel care ar fi prevalat în lipsa înțelegerii. În această privință, nu poate fi reținută teza potrivit căreia numai faptul că nivelul prețurilor tranzacției ar fi fost diferit în lipsa coluziunii poate fi luat în considerare pentru a determina gravitatea încălcării (Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, Cascades/Comisia, C-279/98 P, Rec., p. I-9693, punctele 53 și 62). Pe de altă parte, ar fi disproporționat să se impună o astfel de demonstrație care ar consuma resurse considerabile dat fiind că aceasta necesită folosirea unor calcule ipotetice, bazate pe modele economice a căror exactitate nu poate fi verificată decât cu dificultate de către instanță și al căror caracter sigur nu este dovedit în niciun fel (Concluziile avocatului general M. Mischo prezentate în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, Mo och Domsjö/Comisia, C-283/98 P, Rec., p. I-9855, I-9858, punctul 109).

86 Astfel, pentru a aprecia gravitatea încălcării, este decisiv să se știe că membrii înțelegerii au făcut tot ce se putea pentru a da un efect concret intențiilor lor. Ceea ce s-a întâmplat ulterior, cu privire la prețurile de piață efectiv obținute, putea fi influențat și de alți factori, ce nu se aflau sub controlul membrilor înțelegerii. Membrii înțelegerii nu pot invoca în propriul beneficiu factori externi care s-au opus eforturilor lor, făcând din aceștia elemente care să justifice reducerea amenzii (Concluziile avocatului general M. Mischo prezentate în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Mo och Domsjö/Comisia, punctul 85 de mai sus, punctele 102-107).

87 Prin urmare, Comisia putea în mod legitim să se bazeze pe punerea în aplicare a înțelegerii pentru a deduce existența unui impact asupra pieței, după ce a demonstrat în mod relevant că înțelegerea a durat mai mult de 11 ani și că membrii acestei înțelegeri controlau peste 90 % din piața SEE, fără a fi necesar să se măsoare cu precizie importanța acestui impact.

88 În ceea ce privește temeinicia constatărilor din care Comisia a dedus această concluzie, trebuie arătat că reclamanta nu dovedește și nici măcar nu pretinde că nu a existat o punere în aplicare a înțelegerii.

89 Desigur, reclamanta a invocat un rol „marginal" în punerea în aplicare a practicilor ilicite în domeniul produselor pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații mecanice și faptul că nu a vândut blocuri de carbon și de grafit unor terți. De asemenea, în cadrul unui motiv referitor la aprecierea greșită de către Comisie a circumstanțelor atenuante, reclamanta a subliniat faptul că nu a aplicat efectiv anumite acorduri coluzive. Cu toate acestea, argumentele întemeiate de reclamantă pe propriul comportament nu pot fi reținute. Astfel, comportamentul efectiv pe care o întreprindere pretinde că l-a adoptat este lipsit de relevanță pentru evaluarea impactului unei înțelegeri asupra pieței, urmând să fie luate în considerare numai efectele rezultate din încălcare în ansamblul său (Hotărârile Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 80 de mai sus, punctul 152, și Hercules Chemicals/Comisia, punctul 80 de mai sus, punctul 342).

90 Din înscrisurile prezentate de reclamantă rezultă că aceasta nu face, în esență, decât să invoce faptul că înțelegerea a avut un impact limitat pentru anumite produse în cauză și că nu a fost pusă în aplicare decât parțial, afirmație care, presupunând că este exactă, nu este de natură să demonstreze că Comisia a evaluat în mod eronat gravitatea încălcării prin luarea în considerare a faptului că practicile ilicite în cauză au avut un efect anticoncurențial real asupra pieței SEE a produselor în cauză (Hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2005, Groupe Danone/Comisia, T-38/02, Rec., p. II-4407, punctul 148).

91 În sfârșit, trebuie arătat că, chiar dacă se presupune că impactul concret al înțelegerii nu a fost dovedit în mod corespunzător de către Comisie, calificarea prezentei încălcări ca fiind „foarte gravă" nu ar fi mai puțin corectă. Astfel, cele trei aspecte ale evaluării gravității încălcării nu au aceeași pondere în cadrul examinării globale. Natura încălcării joacă un rol primordial, în special în caracterizarea încălcărilor ca fiind „foarte grave". În această privință, din descrierea încălcărilor foarte grave în liniile directoare rezultă că acorduri sau practici concertate care urmăresc în special, precum în speță, stabilirea prețurilor pot duce, pentru simplul motiv al naturii proprii, la calificarea lor ca fiind

„foarte grave”, fără să fie necesar ca aceste comportamente să fie caracterizate printr-un impact sau o întindere geografică deosebită. Această concluzie este susținută de faptul că, deși descrierea încălcărilor grave menționează în mod expres impactul asupra pieței și efectele asupra unor zone întinse din piața comună, în schimb, cea a încălcărilor foarte grave nu menționează nicio cerință nici cu privire la un impact concret asupra pieței, nici cu privire la producerea unor efecte într-o zonă geografică determinată (Hotărârile Tribunalului din 27 iulie 2005, Brasserie nationale și alții/Comisia, T-49/02-T-51/02, Rec., p. II-3033, punctul 178, și Groupe Danone/Comisia, punctul 90 de mai sus, punctul 150).

92 Referitor la susținerea privind o practică anterioară a Comisiei contrară abordării urmate în decizie, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții (Hotărârea Curții din 21 septembrie 2006, JCB Service/Comisia, C-167/04 P, Rec., p. I-8935, punctele 201 și 205, și Hotărârea Curții din 7 iunie 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, C-76/06 P, Rec., p. I-4405, punctul 60), o practică decizională a Comisiei nu ar putea servi drept cadru juridic pentru amenzile în materie de concurență și deciziile referitoare la alte cauze nu au decât un caracter indicativ în ceea ce privește existența unei eventuale discriminări, ținând seama de faptul că este puțin verosimil ca împrejurările proprii acestora, precum piețele, produsele, întreprinderile și perioadele avute în vedere, să fie identice. Trebuie să se constate că, în speță, reclamanta nu a făcut proba unei asemenea discriminări.

93 În fine, reclamanta pretinde că, presupunând, *quod non*, că practicile incriminate pot fi calificate ca fiind „foarte grave”, Comisia ar fi trebuit să fixeze cuantumul de pornire al amenzii la nivelul cel mai scăzut de pe scara amenzilor aplicabile încălcărilor „foarte grave”, tocmai pentru a ține seama de impactul limitat al acestor practici pe piețele în cauză.

94 Prin această argumentare, reclamanta pare să susțină că, chiar dacă s-ar admite că încălcarea a fost calificată în mod corect ca fiind „foarte gravă", Comisia a încălcat principiul proporționalității fixând la 35 de milioane de euro cuantumul de pornire al amenzii, care nu ar trebui să depășească 20 de milioane de euro, având în vedere impactul limitat al încălcării, din cauza neparticipării reclamantei la încălcarea săvârșită pe piața blocurilor și a plăcilor de carbon și de grafit, participarea marginală la încălcările săvârșite în sectorul produselor pentru aplicații mecanice și impactul extrem de limitat al practicilor incriminate asupra pieței produselor pentru aplicații electrice.

95 Cu toate acestea, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat la punctul 89 de mai sus, comportamentul efectiv pe care o întreprindere pretinde că l-a adoptat este lipsit de relevanță pentru evaluarea impactului unei înțelegeri asupra pieței.

96 Pe de altă parte, astfel cum rezultă din considerentele (120) și (124) ale deciziei, Comisia nu a concluzionat că înțelegerea avusese un impact important pentru toate produsele și clienții vizați și a admis chiar, dimpotrivă, că acest impact ar fi putut fi mai limitat pentru anumite produse, astfel cum indică reclamanta, care își întemeiază susținerile pe constatările Comisiei. De altfel, reclamanta nu pretinde și, *a fortiori*, nici nu dovedește că Comisia a descris în mod greșit efectele înțelegerii, exagerându-le.

97 Trebuie de asemenea amintit că reclamanta a participat la un ansamblu de acorduri și/sau de practici concertate privind produse pe bază de carbon și de grafit care sunt destinate aplicațiilor electrice și mecanice, precum și blocuri de carbon și de grafit din care sunt fabricate aceste produse, acest întreg grup de produse legate între ele făcând obiectul unei încălcări complexe unice. Or, pentru evaluarea impactului asupra pieței, trebuie să se țină seama numai de efectele rezultate din încălcare în ansamblul său (a se vedea în acest sens Hotărârile Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 80 de mai sus,

punctul 152, și Hercules Chemicals/Comisia, punctul 80 de mai sus, punctul 342), iar reclamanta nu menționează un impact limitat al înțelegerii pentru produsele semifinite, pentru produsele pentru aplicații mecanice și nici chiar, în cele din urmă, pentru produsele pentru aplicații electrice destinate „micilor" clienți.

98 În aceste condiții, trebuie respins motivul întemeiat pe caracterul disproporționat al cuantumului de pornire al amenzii, în raport cu pretinsul impact limitat al practicilor ilicite incriminate.

Cu privire la pretinsul caracter excesiv al cuantumului de pornire al amenzii, în raport cu implicarea redusă a reclamantei în înțelegere

99 Reclamanta arată că, la determinarea gravității încălcării și, prin urmare, a cuantumului de pornire al amenzii, Comisia trebuie să ia în considerare gravitatea relativă a participării fiecăreia dintre întreprinderile incriminate. Făcând trimitere la Hotărârea Tribunalului din 11 decembrie 2003, Ventouris/Comisia (T-59/99, Rec., p. II-5257, punctele 200 și 219), reclamanta solicită Tribunalului să reducă în mod substanțial cuantumul amenzii, pentru a ține seama de faptul că nu a participat la practicile puse în aplicare pe piața blocurilor de carbon și de grafit și de rolul minor pe care l-a jucat în practicile puse în aplicare în sectorul produselor pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații mecanice. Aplicând reclamantei un cuantum de pornire de 35 de milioane de euro, identic cu cel reținut pentru Morgan, și de numai 21 de milioane de euro întreprinderilor Schunk și SGL, în condițiile în care aceste trei întreprinderi au participat la toate practicile vizate prin decizie, Comisia ar fi încălcat principiul egalității de tratament.

100 Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia, argumentația reclamantei rezultă dintr-o confuzie între aprecierea gravității încălcării, care servește la determinarea nivelului de pornire al amenzii, și cea a gravității relative a participării la încălcare a

fiecăreia dintre întreprinderile vizate, acest din urmă aspect trebuind să fie examinat în cadrul eventualei aplicări a unor circumstanțe agravante sau atenuante.

101 Astfel cum s-a arătat deja, în cadrul aprecierii gravității încălcării și conform liniilor directoare, Comisia a ținut seama de natura acestei încălcări, de impactul real al acesteia asupra pieței în cauză și de întinderea geografică a acesteia din urmă.

102 În cazul în care Comisia se întemeiază pe impactul încălcării pentru a evalua gravitatea acesteia, conform punctului 1 litera A primul și al doilea paragraf din liniile directoare, efectele care trebuie luate în considerare în acest sens sunt cele care rezultă din ansamblul încălcării la care au participat toate întreprinderile (Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 80 de mai sus, punctul 152), astfel încât luarea în considerare a comportamentului individual sau a datelor proprii fiecărei întreprinderi nu este relevantă în această privință.

103 Trimiterea la Hotărârea Ventouris/Comisia, punctul 99 de mai sus (punctele 200 și 219) este de asemenea lipsită de orice relevanță, în măsura în care nu privește situația unei încălcări unice, precum în speță, ci situația în care Comisia sancționează două încălcări distincte. În această hotărâre, Tribunalul constată că Comisia a sancționat în același mod întreprinderile care au luat parte la cele două încălcări și pe cele care nu au participat decât la una dintre acestea, încălcând principiul proporționalității. Reclamanta, care nu participase decât la una dintre cele două încălcări, însă fusese sancționată ca și cum ar fi participat la ambele încălcări, a beneficiat de o reducere a cuantumului amenzii de către Tribunal.

104 În cazul de față, reclamanta nu contestă existența unei încălcări unice și nici participarea sa la aceasta. Reclamanta susține numai că gravitatea relativă a participării sale este mai puțin importantă decât cea a altor întreprinderi implicate, precum Morgan, Schunk și SGL. Argumentația prezentată de reclamantă în susținerea acestei afirmații va fi, așadar, examinată în cadrul motivelor întemeiate pe aprecierea greșită de către Comisie a circumstanțelor atenuante.

Cu privire la pretinsul caracter excesiv al cuantumului de pornire al amenzii în raport cu cifrele de afaceri ale reclamantei

105 Având în vedere diferențele mari de talie între întreprinderile în cauză și pentru a ține seama de ponderea specifică a fiecăreia dintre ele și, prin urmare, de efectul real al comportamentului lor ilicit asupra concurenței, Comisia a aplicat în decizie, conform punctului 1 litera A al patrulea și al șaselea paragraf din liniile directoare, un tratament diferențiat pentru întreprinderile care participaseră la încălcare. În acest scop, Comisia a repartizat întreprinderile în cauză în trei categorii, în funcție de cifra de afaceri realizată de fiecare întreprindere pentru produsele vizate de prezenta procedură la nivelul SEE, incluzând în aceasta valoarea utilizării captive a fiecărei întreprinderi. Cifra care rezultă este cota de piață ce reprezintă ponderea relativă a fiecărei întreprinderi în încălcare și capacitatea economică efectivă a acesteia de a cauza un prejudiciu important concurenței [considerentele (289)-(291) ale deciziei].

106 Comparația s-a întemeiat pe datele referitoare la cifra de afaceri (exprimată în milioane de euro) imputabilă produselor în cauză aferente ultimului an al încălcării, respectiv 1998, astfel cum rezultau acestea din tabelul 1 care figurează în considerentul (37) al deciziei și care este intitulat „Estimarea cifrei de afaceri (inclusiv valoarea aferentă

utilizării captive) și a cotelor de piață în SEE, în 1998, pentru grupul de produse care face obiectul procedurii”:

Furnizori	Cifra de afaceri (inclusiv valoarea utilizării captive)	Cota de piață în SEE (%)
Conradty	9	3
Hoffmann	17	6
[LCL]	84	29
Morgan	68	23
Schunk	52	18
SGL	41	14
Diverși	20	7
Total	291	100

107 În consecință, reclamanta și Morgan, considerate a fi primii doi operatori ca mărime cu cote de piață de peste 20 %, au fost clasate în prima categorie. Schunk și SGL, care sunt operatori medii cu cote de piață cuprinse între 10 % și 20 %, au fost plasate în a doua categorie. Hoffmann și Conradty, considerate operatori mici prin prisma cotelor de piață de sub 10 %, au fost grupate în a treia categorie [considerentele (37) și (297) ale deciziei].

108 Pe baza considerațiilor de mai sus, Comisia a reținut un cuantum de pornire, stabilit în funcție de gravitatea încălcării, de 35 de milioane de euro pentru reclamantă și pentru Morgan, de 21 de milioane de euro pentru Schunk și pentru SGL și de 6 milioane de euro pentru Hoffmann și pentru Conradty [considerentul (298) al deciziei].

109 Potrivit celor susținute de reclamantă în cadrul motivului său, Comisia era obligată să țină seama de cifra de afaceri rezultată din vânzările produselor în cauză în SEE, iar cuantumul de pornire de 35 de milioane de euro reținut de Comisie este disproporționat în raport cu cifra de afaceri realizată pe fiecare dintre piețele relevante (cuantumul respectiv reprezentând 41,7 % din cifra de afaceri de 84 de milioane de euro menționată în decizie, 46,3 % din cifra de afaceri pentru produsele pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice și 421 % din cifra de afaceri pentru produsele pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații mecanice), concluzie care s-ar impune având în vedere practica decizională anterioară a Comisiei și jurisprudența. Potrivit acesteia din urmă, cuantumul amenzii ar trebui să fie „în mod rezonabil legat" de cifra de afaceri realizată pe piața relevantă.

110 În primul rând, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții (Hotărârile JCB Service/Comisia, punctul 92 de mai sus, punctele 201 și 205, și Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 92 de mai sus, punctul 60), o practică decizională a Comisiei nu ar putea servi drept cadru juridic pentru amenzile în materie de concurență și deciziile referitoare la alte cauze nu au decât un caracter indicativ în ceea ce privește existența unei eventuale discriminări, ținând seama de faptul că este puțin verosimil ca împrejurările proprii acestora, precum piețele, produsele, întreprinderile și perioadele avute în vedere, să fie identice.

111 Trebuie să se constate că reclamanta nu face proba unei asemenea discriminări. Aceasta arată, în mod general, că din analiza practicii decizionale recente a Comisiei reiese că cuantumul de pornire cel mai ridicat reținut în general în cauzele care privesc încălcări „foarte grave" și puse în aplicare la nivel mondial sau pe întreg teritoriul SEE reprezintă în general între 10 % și 20 % din cifra de afaceri realizată de întreprinderea vizată pe piețele relevante. Reclamanta subliniază că, în cauza Grafituri speciale, Comisia i-ar fi aplicat un cuantum de pornire de 7,5 milioane de euro, reprezentând aproximativ 14,5 % din cifra de afaceri mondială realizată din vânzarea produselor în cauză.

112 Această afirmație este contrazisă de Comisie, care furnizează exemple de decizii în care a reținut cuantumuri de pornire ce depășeau 20 % din cifra de afaceri realizată de întreprinderile vizate pe piața relevantă. Comisia citează astfel cazul întreprinderii Asea Brown Boveri Ltd căreia, în cadrul Deciziei 1999/60/CE din 21 octombrie 1998 privind o procedură de aplicare a articolului [81 CE] (IV/35.691/E-4 - Conducte precalorifuge) (JO 1999, L 24, p. 1), rectificată înainte de publicare, i s-a aplicat un cuantum de pornire al amenzii de 50 de milioane de euro reprezentând 23 % din cifra de afaceri realizată cu produsele în cauză. Comisia amintește și Decizia 2003/437/CE din 11 decembrie 2001 privind o procedură declanșată în temeiul articolului 81 [CE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cauza COMP/E-1/37.027 – Fosfat de zinc) (JO 2003, L 153, p. 1), în care cuantumul de pornire de 3 milioane de euro reprezenta aproape 100 % din cifra de afaceri a fiecăruia dintre cei patru membri principali ai înțelegerii pe piața relevantă.

113 În plus, trebuie amintit că Comisia dispune de o marjă de apreciere la stabilirea cuantumului amenzilor pentru a orienta comportamentul întreprinderilor în sensul respectării normelor de concurență (Hotărârea Tribunalului din 21 octombrie 1997, Deutsche Bahn/Comisia, T-229/94, Rec., p. II-1689, punctul 127). Faptul că în trecut Comisia a aplicat amenzi de un anumit nivel pentru diferite tipuri de încălcări nu o poate priva de posibilitatea de a ridica, în orice moment, acest nivel pentru a asigura punerea în aplicare a politicii comunitare privind concurența (Hotărârea Curții din 7 iunie 1983, Musique diffusion française și alții/Comisia, 100/80-103/80, Rec., p. 1825, punctul 109) și pentru a întări caracterul descurajator al amenzilor (Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, SCA Holding/Comisia, T-327/94, Rec., p. II-1373, punctul 179).

114 În al doilea rând, trebuie să se arate că, în mod contrar celor susținute de reclamantă, Comisia nu este obligată ca, în cadrul determinării cuantumului amenzilor în funcție de gravitatea și de durata încălcării în discuție, să efectueze calculul amenzii pornind de la cuantumurile întemeiate pe cifra de afaceri a întreprinderilor în cauză și mai exact pe cifra totală de afaceri (a se vedea în acest sens Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 255).

115 Gravitatea încălcărilor trebuie să fie determinată în funcție de numeroase elemente, cum ar fi împrejurările particulare ale cauzei, contextul acesteia și efectul descurajator al amenzilor, fără a fi fost stabilită o listă obligatorie sau exhaustivă de criterii care trebuie luate în considerare (a se vedea Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 241 și jurisprudența citată).

116 Sub rezerva respectării limitei superioare prevăzute la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și care se referă la cifra totală de afaceri (Hotărârea Musique diffusion française și alții/Comisia, punctul 113 de mai sus, punctul 119), Comisiei îi este permis să țină seama de cifra de afaceri a întreprinderii în cauză pentru a aprecia gravitatea încălcării cu ocazia stabilirii cuantumului amenzii, însă nu trebuie să se atribuie o importanță disproporționată acestei cifre de afaceri în raport cu alte elemente de apreciere (a se vedea Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 257 și jurisprudența citată).

117 În speță, Comisia a aplicat metoda de calcul definită în liniile directoare, care prevede luarea în considerare a unui mare număr de elemente cu ocazia aprecierii gravității încălcării pentru a stabili cuantumul amenzii, printre care se numără natura specifică a încălcării, impactul concret al acesteia, mărimea geografică a pieței afectate și necesarul efect descurajator al amenzii. Deși liniile directoare nu prevăd calcularea cuantumului amenzii în funcție de cifra totală de afaceri sau în funcție de cifra de afaceri relevantă, acestea nu se opun luării în considerare a unor asemenea cifre în cadrul stabilirii cuantumului amenzii în vederea respectării principiilor generale ale dreptului comunitar și atunci când circumstanțele o impun (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctele 258 și 260).

118 Rezultă de aici că, deși nu se poate nega, după cum susține reclamanta, că cifra de afaceri pentru produsele în cauză poate constitui o bază adecvată pentru a evalua, astfel cum a făcut-o Comisia în decizie, atingerile aduse concurenței pe piața produselor respective în cadrul SEE, precum și importanța relativă a participanților la înțelegere în raport cu

produsele în cauză, nu este mai puțin adevărat că acest element nu constituie, în niciun caz, singurul criteriu potrivit căruia Comisia trebuie să aprecieze gravitatea încălcării.

119 În consecință, contrar celor susținute de reclamantă, limitarea aprecierii caracterului proporțional al cuantumului de pornire al amenzii reținut de Comisie la corelarea dintre cuantumul respectiv și cifra de afaceri pentru produsele în discuție ar însemna să se atribuie o importanță excesivă acestui element. Natura specifică a încălcării, impactul concret al acesteia, mărimea geografică a pieței afectate și necesarul efect descurajator al amenzii sunt tot atâtea elemente, luate în considerare în speță de Comisie, care pot justifica cuantumul sus-menționat. În această privință, Comisia a reținut în mod întemeiat calificarea încălcării ca fiind „foarte gravă", în măsura în care reclamanta a participat la o înțelegere orizontală având ca obiect, în esență, stabilirea în mod direct sau indirect a prețurilor de vânzare și a altor condiții de tranzacționare aplicabile clienților, împărțirea piețelor, în special prin atribuirea clienților, și derularea unor acțiuni coordonate împotriva concurenților care nu erau membri ai cartelului și care a avut impact concret asupra pieței produselor în cauză în SEE.

120 În al treilea rând, în ceea ce privește susținerea referitoare la caracterul disproporționat al cuantumului de pornire al amenzii în raport cu cifra de afaceri realizată pe „fiecare piață relevantă", aceasta face abstracție de calificarea drept încălcare unică pe care reclamanta a admis-o în mod expres în înscrisurile sale. Astfel, legătura stabilită de reclamantă între cuantumul de pornire și cifrele de afaceri realizate pentru produsele pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice, pe de o parte, și mecanice, pe de altă parte, este lipsită de relevanță, putând fi luat în considerare numai raportul dintre cuantumul respectiv și cifra de afaceri realizată pe piața relevantă, estimată în decizie la 84 de milioane de euro.

121 Or, faptul că cuantumul de pornire al amenzii este aproape echivalent cu jumătate din cifra de afaceri menționată nu este, în sine, concludent. Astfel, acest cuantum de 35 de milioane de euro nu reprezintă decât un cuantum intermediar care, în cadrul aplicării metodei definite de liniile directoare, face în continuare obiectul unor adaptări în

funcție de durata încălcării și de circumstanțele agravante sau atenuante constatate (Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Cheil Jedang/Commission, T-220/00, Rec., p. II-2473, punctul 95).

122 În ceea ce privește mai precis încălcările care trebuie calificate ca fiind „foarte grave", liniile directoare se limitează la a indica faptul că amenzile posibile sunt în cuantum de „peste 20 de milioane de [euro]". Singurele plafoane menționate în liniile directoare care sunt aplicabile în ceea ce privește asemenea încălcări sunt limita generală de 10 % din cifra totală de afaceri stabilită la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 [a se vedea preambulul și punctul 5 litera (a) din liniile directoare] – a cărui încălcare nu este invocată în speță – și plafoanele referitoare la cuantumul adițional care poate fi reținut în temeiul duratei încălcării (a se vedea punctul 1 litera B primul paragraf a doua și a treia liniuță din liniile directoare). Nimic din cadrul liniilor directoare nu se opune, în ceea ce privește o încălcare „foarte gravă", unei creșteri a nivelului în valoare absolută identice cu cea aplicată de Comisie în speță.

123 Potrivit jurisprudenței, articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 nu interzice Comisiei să se raporteze, pentru efectuarea calculului, la un cuantum intermediar care depășește limita generală de 10 % din cifra totală de afaceri. Acesta nu se opune nici posibilității ca operațiunile de calcul intermediare care iau în considerare gravitatea și durata încălcării să fie efectuate pornind de la un cuantum superior limitei menționate (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 278).

124 În sfârșit, reclamanta nu se poate prevala în mod util de Hotărârea Musique diffusion française și alții/Comisia, punctul 113 de mai sus, și de Hotărârea Tribunalului din 14 iulie 1994, Parker Pen/Comisia (T-77/92, Rec., p. II-549), în măsura în care aceste decizii privesc stabilirea cuantumului final al amenzii, iar nu pe cea a cuantumului de pornire a amenzii în raport cu gravitatea încălcării, și în măsura în care, în speță, Comisia nu și-a întemeiat calculul cuantumului respectiv pe cifra totală de afaceri a

reclamantei (a se vedea în acest sens Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 121 de mai sus, punctele 98 și 99, și Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, ABB Asea Brown Boveri/Comisia, T-31/99, Rec., p. II-1881, punctul 156).

125 Din considerațiile de mai sus rezultă că motivul întemeiat pe caracterul excesiv al cuantumului de pornire al amenzii în raport cu cifrele de afaceri ale reclamantei trebuie respins.

Cu privire la luarea în considerare a efectului descurajator al amenzii

126 În primul rând, reclamanta reproșează Comisiei, pentru prima dată în cuprinsul replicii, că a încălcat articolul 253 CE în ceea ce privește luarea în considerare a necesarului efect descurajator al amenzii.

127 Din jurisprudență rezultă că un motiv întemeiat pe lipsa motivării sau pe o motivare insuficientă constituie un motiv de ordine publică ce trebuie invocat din oficiu de instanța comunitară (Hotărârea Curții din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's Franța, C-367/95 P, Rec., p. I-1719, punctul 67), și care, în consecință, poate fi invocat de părți în orice stadiu al procedurii (Hotărârea Curții din 20 februarie 1997, Comisia/Daffix, C-166/95 P, Rec., p. I-983, punctul 25, și Hotărârea Tribunalului din 13 decembrie 2001, Krupp Thyssen Stainless și Acciai speciali Terni/Comisia, T-45/98 și T-47/98, Rec., p. II-3757, punctul 125).

128 Jurisprudența este constantă în sensul că motivarea unei decizii individuale trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii

luate, iar instanței competente, să își exercite controlul. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept relevante, în măsura în care problema dacă aceasta respectă condițiile impuse de articolul 253 CE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în funcție de contextul în care acest act a fost adoptat (a se vedea Hotărârea Comisia/Sytraval și Brink's Franța, punctul 127 de mai sus, punctul 63 și jurisprudența citată).

129 În ceea ce privește stabilirea amenzilor pentru încălcarea dreptului concurenței, Comisia își îndeplinește obligația de motivare dacă, în cadrul deciziei, indică elementele în funcție de care a apreciat gravitatea și durata încălcării săvârșite, fără a avea obligația de a include în aceasta o expunere mai detaliată sau datele cifrice privind modul de calcul al amenzii (a se vedea în acest sens Hotărârea Cascades/Comisia, punctul 85 de mai sus, punctele 38-47; a se vedea de asemenea Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2003, Atlantic Container Line și alții/Comisia, T-191/98, T-212/98-T-214/98, Rec., p. II-3275, punctul 1532). Indicarea datelor cifrice referitoare la modul de calcul al amenzii, oricât de utile ar fi asemenea date, nu este indispensabilă pentru a respecta obligația de motivare (Hotărârea Curții din 2 octombrie 2003, Salzgitter/Comisia, C-182/99 P, Rec., p. I-10761, punctul 75).

130 În ceea ce privește motivarea cuantumurilor de pornire în termeni absoluți, este necesar să se amintească faptul că amenzile constituie un instrument al politicii de concurență a Comisiei, care trebuie să poată dispune de o marjă de apreciere la stabilirea cuantumului acestora pentru a orienta comportamentul întreprinderilor în sensul respectării normelor de concurență (Hotărârea Tribunalului din 6 aprilie 1995, Martinelli/Comisia, T-150/89, Rec., p. II-1165, punctul 59). De asemenea, trebuie să se evite posibilitatea ca amenzile să fie ușor prevăzute de operatorii economici. Prin urmare, nu se poate solicita Comisiei să furnizeze în această privință alte motive decât cele referitoare la gravitatea încălcării.

131 În ceea ce privește, în speță, susținerea având ca obiect lipsa motivării deciziei cu privire la luarea în considerare, cu ocazia determinării cuantumului de pornire, a efectului descurajator și a lipsei individualizării acestui element, trebuie să se arate, în primul rând, că descurajarea constituie o finalitate a amenzii, cerința de a o asigura constituie o cerință generală care trebuie să ghideze Comisia pe parcursul calculării amenzii și nu impune în mod necesar ca acest calcul să se caracterizeze printr-o etapă specifică destinată unei evaluări globale a tuturor circumstanțelor relevante în vederea realizării acestei finalități (Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2006, BASF/Comisia, T-15/02, Rec., p. II-497, punctul 226).

132 Pentru a lua în considerare obiectivul de descurajare, Comisia nu a definit în liniile directoare o metodologie sau criterii individualizate a căror expunere specifică ar fi susceptibilă să aibă forță obligatorie. Punctul 1 litera A al patrulea paragraf din liniile directoare, în contextul indicațiilor cu privire la evaluarea gravității unei încălcări, menționează numai necesitatea de a stabili cuantumul amenzii la un nivel care să îi asigure un efect suficient de descurajator.

133 În al doilea rând, trebuie să se arate că, în mod contrar celor afirmate de reclamantă, Comisia a subliniat în mod expres necesitatea de a stabili amenzile la un nivel descurajator în cadrul expunerii abordării generale urmate pentru stabilirea amenzilor, că a aplicat participanților la înțelegere un tratament diferențiat în funcție de cota lor de piață și că a stabilit cuantumul de pornire al amenzii pentru LCL la 35 de milioane de euro [considerentele (271) și (289) ale deciziei].

134 Din decizie rezultă cu claritate că, pentru a stabili cuantumul de pornire al amenzii în funcție de gravitatea încălcării, Comisia a calificat, pe de o parte, încălcarea ca atare ținând seama de elemente obiective, și anume natura încălcării, impactul său real asupra pieței și întinderea geografică a acestei piețe, și, pe de altă parte, a luat în considerare elemente subiective, și anume ponderea specifică a fiecăreia dintre întreprinderile implicate în înțelegere și, prin urmare, efectul real al comportamentului lor ilicit asupra concurenței. Tocmai în cadrul acestei a doua părți a analizei sale Comisia a urmărit, printre altele, obiectivul de a asigura un nivel descurajator al

amenzii, în raport cu ponderea relativă a fiecărei întreprinderi în încălcare și capacitatea economică efectivă a acesteia de a cauza un prejudiciu important concurenței pe piața în cauză. La finalul evaluării gravității încălcării, Comisia a stabilit direct un cuantum de pornire, ținând seama de toate elementele sus-menționate.

135 Se constată astfel că, în decizie, Comisia a indicat, conform jurisprudenței citate la punctul 129 de mai sus, elementele în funcție de care a apreciat gravitatea încălcării săvârșite și că, prin urmare, nu îi poate fi imputată o încălcare a articolului 253 CE.

136 În al doilea rând, reclamanta susține că, majorând cuantumul de pornire în temeiul efectului descurajator, Comisia a încălcat principiul *non bis in idem*. Potrivit reclamantei, Comisia a justificat în mod greșit în decizie și în memoriul în apărare două majorări succesive ale cuantumului amenzii pentru același motiv, și anume cunoașterea și acceptarea caracterului nelegal al practicilor incriminate. Reclamanta pretinde că, procedând în acest mod, Comisia o condamnă de două ori în același temei și încalcă astfel principiul sus-menționat.

137 Trebuie amintit că din dispozițiile articolului 44 alineatul (1) litera (c) coroborate cu dispozițiile articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului reiese că cererea introductivă de instanță trebuie să cuprindă, printre altele, obiectul litigiului și expunerea sumară a motivelor invocate și că invocarea de motive noi pe parcursul procesului este interzisă, cu excepția cazului în care aceste motive se bazează pe elemente de drept și de fapt care au apărut în cursul procedurii. Cu toate acestea, un motiv care constituie dezvoltarea unui motiv enunțat anterior, direct sau implicit, în cererea introductivă de instanță și care prezintă o legătură strânsă cu acesta trebuie declarat admisibil (Hotărârea Tribunalului din 20 septembrie 1990, Hanning/Parlamentul European, T-37/89, Rec., p. II-463, punctul 38, și Hotărârea Tribunalului din 17 iulie 1998, Thai Bicycle/Consiliul, T-118/96, Rec., p. II-2991, punctul 142).

138 Este cert că motivul întemeiat pe încălcarea principiului *non bis in idem* a fost invocat pentru prima dată de reclamantă în cuprinsul replicii ca răspuns la un pretins nou motiv invocat în apărare de Comisie, potrivit căruia Comisia poate stabili cuantumul amenzii ținând seama de efectul descurajator al acesteia, mai ales atunci când este vorba despre o încălcare clasică a dreptului concurenței.

139 Această observație simplă formulată de Comisie în memoriul în apărare nu poate fi considerată un element de drept sau de fapt care a apărut în cursul procedurii, dat fiind că, în decizie, Comisia a indicat cu claritate necesitatea de a se asigura că amenda este stabilită la un nivel care îi asigură un efect suficient de descurajator. În plus, susținerea specifică privind încălcarea principiului *non bis in idem* în raport cu aplicarea efectului descurajator nu constituie dezvoltarea unui motiv enunțat anterior, direct sau implicit, în cererea introductivă de instanță.

140 În aceste condiții, motivul întemeiat pe încălcarea principiului *non bis in idem* trebuie respins ca inadmisibil.

141 În al treilea rând, reclamanta susține că recurgerea la efectul descurajator era, în orice caz, inutilă, și, în consecință, neîntemeiată. Reclamanta susține că și-a schimbat în mod radical și concret gestiunea politicii comerciale încă de la deschiderea procedurii în Statele Unite în aprilie 1999 și cu mult înainte de prima intervenție a Comisiei, ceea ce demonstrează că a fost deja descurajată să săvârșească vreo nouă încălcare a normelor de concurență. Prin urmare, potrivit reclamantei, se impune anularea majorării amenzii aplicate în temeiul efectului descurajator și reducerea în mod substanțial a cuantumului de pornire al amenzii.

142 Trebuie să se constate că motivul sus-menționat trebuie de asemenea respins ca inadmisibil în temeiul articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, pentru aceleași motive ca cele menționate la punctul 139 de mai sus.

143 În orice caz, din jurisprudență reiese că, deși este, desigur, important ca o întreprindere să ia măsuri pentru a împiedica săvârșirea în viitor de către membrii personalului său a unor noi încălcări ale dreptului comunitar al concurenței, faptul că sunt luate asemenea măsuri nu schimbă cu nimic realitatea încălcării constatate. Așadar, Comisia nu are obligația de a reține un astfel de element ca circumstanță atenuantă, cu atât mai mult cu cât încălcarea în cauză constituie, precum în speță, o încălcare vădită a articolului 81 CE (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 373). Deși reclamanta invocă această circumstanță în cadrul luării în considerare a efectului descurajator al amenzii, iar nu în mod formal în calitate de circumstanță atenuantă, în speță trebuie să se aplice aceeași soluție.

144 În această privință, trebuie menționat că est imposibil să se determine gradul de eficacitate al măsurilor interne luate de o întreprindere pentru a preveni repetarea încălcărilor dreptului concurenței. În cazul de față, și astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia, schimbarea radicală și concretă a gestiunii politicii comerciale a reclamantei, care ar fi intervenit încă de la anunțarea în aprilie 1999 a deschiderii unei proceduri în Statele Unite și s-ar fi tradus prin punerea în aplicare a unui program strict de respectare a normelor de concurență, nu a determinat reclamanta să denunțe cartelul vizat prin decizie, reclamanta acceptând să coopereze numai după ce a fost informată cu privire la ancheta Comisiei.

145 În consecință, nu pot fi admise motivul întemeiat pe aprecierea greșită a efectului descurajator și cererea corelativă de reducere a cuantumului amenzii.

Cu privire la încălcarea principiului protecției încrederii legitime

146 Trebuie amintit că dreptul de a se prevala de principiul protecției încrederii legitime se aplică oricărui particular aflat într-o situație din care reiese că administrația comunitară l-a determinat să nutrească speranțe întemeiate (Hotărârea Curții din 11 martie 1987, Van den Bergh en Jurgens și Van Dijk Food Products/Comisia, 265/85, Rec., p. 1155, punctul 44, și Hotărârea Curții din 26 iunie 1990, Sofrimport/Comisia, C-152/88, Rec., p. I-2477, punctul 26), cu precizarea că nimeni nu poate invoca încălcarea acestui principiu în lipsa unor asigurări precise, necondiționate și concordante, provenite de la surse autorizate și fiabile, pe care i le-ar fi furnizat administrația (Hotărârea Tribunalului du 29 aprilie 2004, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 și T-252/01, Rec., p. II-1181, denumită în continuare „Hotărârea Tokai I", punctul 152 și jurisprudența citată).

147 În speță, reclamanta se limitează la a afirma că serviciile competente ale Comisiei i-au furnizat „indicații" pe baza cărora putea să „spere" în mod legitim că, având în vedere contribuția sa la stabilirea încălcării, cuantumul de pornire nu ar depăși 20 de milioane de euro. Este suficient să se constate că această descriere a relației sale cu administrația, efectuată chiar de reclamantă, nu reprezintă furnizarea unor asigurări precise din partea serviciilor Comisiei. Referirea la o conversație telefonică în cursul căreia un agent al Comisiei ar fi indicat reclamantei că amenda ar fi în mod necesar mai mare de 15 milioane de euro, „în ipoteza în care Comisia ar aplica un cuantum de pornire de 20 de milioane de euro" este, în această privință, lipsită de orice relevanță pentru dovedirea unor asigurări precise, fiind vorba despre emiterea de către Comisie a unei simple ipoteze.

148 Rezultă de aici că trebuie respins motivul întemeiat pe încălcarea principiului încrederii legitime.

149 Din toate considerațiile de mai sus rezultă că trebuie înlăturate motivele întemeiate pe aprecierea greșită a gravității încălcării și pe caracterul disproporționat al cuantumului de pornire al amenzii.

Cu privire la durata încălcării

150 În conformitate cu articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, durata încălcării constituie unul dintre elementele care trebuie luate în considerare pentru a determina cuantumul amenzii ce urmează să fie aplicată întreprinderilor vinovate de încălcări ale normelor de concurență.

151 În ceea ce privește factorul referitor la durata încălcării, liniile directoare disting între încălcările de scurtă durată (în general mai mici de un an), pentru care cuantumul de pornire reținut în temeiul gravității nu ar trebui majorat, încălcările de durată medie (în general de la un an la cinci ani), pentru care acest cuantum poate fi majorat cu 50 %, și încălcările de lungă durată (în general peste cinci ani), pentru care cuantumul poate fi majorat pentru fiecare an cu 10 % (punctul 1 litera B primul paragraf prima, a doua și a treia liniuță).

152 În considerentul (300) al deciziei, Comisia a indicat că toate întreprinderile săvârșiseră o încălcare de lungă durată și că, în consecință, cuantumurile de pornire ale amenzilor trebuiau majorate cu 10 % pentru fiecare an complet al încălcării și cu 5 % pentru toată perioada suplimentară egală sau mai mare de 6 luni, însă mai mică de un an, ceea ce a condus la majorarea cu 105 % a cuantumului de pornire al amenzii pentru reclamantă, având în vedere participarea acesteia la încălcare pe o perioadă de 10 ani și 8 luni.

153 În primul rând, trebuie să se arate că reclamanta nu contestă în mod expres perioadă de săvârșire a încălcării reținută de Comisie. Aceasta indică însă, la punctul 140 din cererea introductivă, că, „deși a pus capăt încălcării cu cel puțin 6 luni înaintea celorlalți participanți", Comisia a majorat cuantumul de pornire al amenzii cu 105 % pentru o încălcare de 10 ani și 8 luni. Susținerea respectivă este reluată în cadrul discuției privind circumstanțele atenuante și luarea în considerare a faptului că reclamanta ar fi încetat încălcarea chiar înainte să intervină Comisia și „cel mai târziu în iunie 1999" (punctul 165 din cererea introductivă). Se constată astfel că reclamanta și Comisia sunt de acord cu privire la perioada de săvârșire a încălcării, care a început în octombrie 1988 și s-a sfârșit în iunie 1999, potrivit considerentului (299) al deciziei.

154 În al doilea rând, trebuie să se arate că reclamanta pretinde că, majorând cuantumul de pornire cu 105 %, Comisia a încălcat principiile securității juridice și proporționalității și invocă în susținerea acestei afirmații numai practica decizională a Comisiei în materie, din care ar reieși o majorare maximă de 100 %, chiar pentru încălcări cu o durată mai mare de 20 de ani.

155 Cu toate acestea, este suficient să se constate că reclamanta însăși a furnizat un exemplu de decizie a Comisiei care cuprinde o majorare cu 125 % pentru o încălcare de 12 ani și 10 luni, și anume Decizia 2003/674/CE a Comisiei din 2 iulie 2002 privind o procedură de aplicare a articolului [81 CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cauza C.37.519 – Metionină) (JO 2003, L 255, p. 1). Această decizie a fost atacată cu o acțiune la Tribunal (Hotărârea Tribunalului din 5 aprilie 2006, Degussa/Comisia, T-279/02, Rec., p. II-897), care a validat durata încălcării reținută de Comisie, însă nu a trebuit să se pronunțe asupra cuantumului majorării aplicate în temeiul acesteia.

156 În plus, în memoriul în apărare, Comisia a furnizat alte exemple de decizii în care a aplicat majorări mai mari de 100 %, care nu au fost contestate de reclamantă în cuprinsul replicii.

157 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante (Hotărârea Curții din 14 februarie 1990, Delacre și alții/Comisia, C-350/88, Rec., p. I-395, punctul 33 și jurisprudența citată), operatorii economici nu pot în mod justificat să aibă încredere legitimă în menținerea unei situații existente care poate fi modificată în cadrul puterii de apreciere a instituțiilor comunitare.

158 Or, în domeniul normelor comunitare de concurență, rezultă în mod clar din jurisprudență (Hotărârea Musique diffusion française și alții/Comisia, punctul 113 de mai sus, punctul 109, și Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, LR AF 1998/ Comisia, T-23/99, Rec., p. II-2705, punctul 237) că aplicarea eficace a acestora impune posibilitatea adaptării de către Comisie în orice moment a nivelului amenzilor la nevoile politicii de concurență. În consecință, faptul că în trecut Comisia a aplicat amenzi de un anumit nivel pentru anumite tipuri de încălcări nu o poate priva de posibilitatea de a ridica acest nivel în limitele indicate în Regulamentul nr. 17.

159 În sfârșit, este important să se sublinieze că majorarea cuantumului de pornire cu 105 % nu poate fi considerată în mod vădit disproporționată în raport cu durata lungă a încălcării recunoscută de reclamantă.

160 Din considerațiile de mai sus rezultă că trebuie respins motivul întemeiat pe încălcarea principiilor securității juridice și proporționalității prin majorarea cu 105 % a cuantumului de pornire în temeiul duratei încălcării.

Cu privire la circumstanțele atenuante

161 Astfel cum reiese din jurisprudență, în cazul în care o încălcare a fost săvârșită de mai multe întreprinderi, trebuie examinată gravitatea relativă a participării la încălcare a fiecăreia dintre acestea (Hotărârile Suiker Unie și alții/Comisia, punctul 83 de mai sus,

punctul 623, și Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 80 de mai sus, punctul 150), pentru a determina dacă, în ceea ce le privește, există circumstanțe atenuante sau agravante.

162 Punctul 3 din liniile directoare prevede ajustarea cuantumului de bază al amenzii în funcție de anumite circumstanțe atenuante.

Cu privire la neluarea în considerare a pretinsului rol pasiv al reclamantei

163 „Rolul exclusiv pasiv sau imitativ" al unei întreprinderi în comiterea încălcării constituie, dacă este dovedit, o circumstanță atenuantă, conform punctului 3 prima liniuță din liniile directoare, având în vedere că acest rol pasiv implică adoptarea de către întreprinderea în cauză a unei „atitudini rezervate", cu alte cuvinte, lipsa participării active la elaborarea acordului sau a acordurilor anticoncurențiale (Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 121 de mai sus, punctul 167).

164 Din jurisprudență reiese că, dintre elementele de natură să evidențieze rolul pasiv al unei întreprinderi în cadrul unei înțelegeri, pot fi luate în considerare caracterul mult mai sporadic al participărilor acesteia la reuniuni în raport cu membrii obișnuiți ai înțelegerii (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, BPB de Eendracht/Comisia, T-311/94, Rec., p. II-1129, punctul 343), precum și intrarea tardivă a întreprinderii pe piața care a făcut obiectul încălcării, independent de durata participării la aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 10 decembrie 1985, Stichting Sigarettenindustrie și alții/Comisia, 240/82-242/82, 261/82, 262/82, 268/82 și 269/82, Rec., p. 3831, punctul 100), sau, de asemenea, existența unor declarații exprese în acest sens din partea reprezentanților întreprinderilor terțe care au participat la încălcare (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Weig/Comisia, T-317/94, Rec., p. II-1235, punctul 264).

165 În primul rând, reclamanta afirmă că nu a fost niciodată prezentă pe piața blocurilor de carbon și de grafit și, prin urmare, nu a putut să săvârșească vreo încălcare pe această piață. În orice caz, chiar presupunând că a participat la încălcarea săvârșită pe piața produselor semifinite, rolul său în săvârșirea încălcării nu ar putea fi calificat decât ca pasiv, astfel cum ar recunoaște Comisia în considerentul (232) al deciziei.

166 Întrebată de Tribunal, în cadrul ședinței, în legătură cu sensul exact al acestei argumentări, formulată în cadrul unui motiv privind luarea în considerare a circumstanțelor atenuante și a cărei singură concluzie este o cerere de reducere substanțială a amenzii, reclamanta a precizat că nu avea ca obiect contestarea încălcării reținute de Comisie, ci numai solicitarea recunoașterii unui rol pasiv.

167 În ceea ce privește comportamentul anticoncurențial referitor la excluderea tăietorilor, în considerentul (154) al deciziei, Comisia explică faptul că, pe lângă vânzarea de produse finite din carbon, precum periile din carbon, membrii cartelului vindeau de asemenea blocuri de carbon presat, care nu fuseseră încă tăiate sau prelucrate pentru fabricarea de perii sau de alte produse. O serie de tăietori care nu erau membri ai înțelegerii achiziționau aceste blocuri de carbon, le tăiau și le transformau în produse finite pe care le vindeau clienților. Deși sunt clienți ai membrilor cartelului, tăietorii reprezintă de asemenea pentru aceștia o sursă de concurență pentru produsele finite.

168 Din considerentele (154)-(166) ale deciziei reiese că politica dusă de cartel urmărea limitarea concurenței pe care tăietorii o puteau face pentru produsele finite fabricate din aceste blocuri, prin refuzul de a-i aproviziona sau, atunci când îi aprovizionau, prin stabilirea unor prețuri ridicate pentru blocurile de carbon.

169 În considerentele (159) și (232) ale deciziei, Comisia critică în mod clar reclamanta pentru că a luat parte la această politică a cartelului. Considerentul (232) al deciziei are următorul cuprins:

„În orice caz, Comisia nu acceptă afirmația făcută de [LCL] potrivit căreia [acesta] nu a participat la activitatea cartelului care consta în excluderea «tăietorilor», întrucât a utilizat pe plan intern toate blocurile pe care le-a produs. Astfel cum se indică [la punctul] 7.8, în realitate, [LCL] a luat parte la acea practică a cartelului care consta fie în a nu vinde blocuri «tăietorilor», fie în a le vinde numai la prețuri foarte ridicate. În special, în cadrul reuniunii din 14 octombrie 1993 a cartelului, la întrebarea «Ar trebui să vindem blocuri și să renunțăm la marja noastră sau nu?», [LCL] ar fi declarat că «încearcă să vândă cât mai puține blocuri posibil și consideră că este preferabil să nu vândă decât propriilor societăți». Chiar dacă [LCL] [însuși] nu participase la boicotarea efectivă a «tăietorilor», este evident că a urmat politica generală a cartelului care consta în oprirea aprovizionării «tăietorilor» sau în aprovizionarea acestora numai la prețuri foarte ridicate și, precum ceilalți membri ai cartelului, a profitat în urma scăderii concurenței din partea tăietorilor. Aceste elemente de fapt sunt suficiente pentru a stabili răspunderea [LCL]."

170 Se constată astfel că, în mod contrar celor afirmate de reclamantă, considerentul (232) al deciziei nu conține nicio recunoaștere a rolului pasiv al reclamantei, cu alte cuvinte a lipsei unei participări active la elaborarea acordului anticoncurențial referitor la excluderea tăietorilor, ci, dimpotrivă, evidențiază opțiunea explicită a acesteia în favoarea încetării furnizării de blocuri tăietorilor și chiar preconizarea unei asemenea soluții pentru membrii înțelegerii.

171 În al doilea rând, reclamanta arată că nu a jucat decât un rol minor în practicile puse în aplicare în sectorul produselor pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații mecanice, fapt recunoscut de Comisie. În plus, chiar potrivit constatărilor Comisiei, reclamanta ar fi încetat să ia parte la reuniunile comitetului tehnic în aprilie 1999, și anume cu 8 luni

înainte de dizolvarea cartelului, fapt care ar fi fost considerat o problemă majoră, cel puțin de către Schunk.

172 În esență, aceasta arată că nu a participat la numeroase reuniuni organizate între Morgan, Schunk și SGL cu ocazia reuniunilor comitetului tehnic și în cursul cărora a fost adoptată majoritatea deciziilor importante (printre care stabilirea prețurilor și împărțirea clienților) și se întemeiază pe mărturia unuia dintre prepușii săi, șeful producției internaționale pentru produsele pentru aplicații mecanice, care a subliniat în declarația sa că, în afară de trei reuniuni organizate în cadrul European Carbon and Graphite Association (ECGA, Asociația Europeană a Carbonului și Grafitului) [la 2 aprilie 1998 la Bandol (Franța), la 12 octombrie 1998 la Berlin (Germania) și la 8 aprilie 1999 la Stratford-upon-Avon (Regatul Unit)], [LCL] nu a participat la nicio reuniune bilaterală sau multilaterală pentru produsele mecanice.

173 Întrebată de Tribunal, în cadrul ședinței, în legătură cu sensul exact al acestei argumentări, reclamanta a precizat că mărturia prepusului său se referea numai la participarea celui în cauză și că nu contesta participarea sa la reuniunile comitetului tehnic privind produsele pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații mecanice.

174 Din decizie rezultă că funcționarea înțelegerii se baza în principal pe trei tipuri de reuniuni, și anume reuniunile la vârf, reuniunile comitetului tehnic și reuniunile locale, primele două având loc de două ori pe an. Reuniunile cartelului la nivel european aveau deseori loc cu ocazia reuniunilor asociației profesionale europene din sectorul respectiv, și anume, la început, Association of European Graphite Electrode Producers (AEGEP, Asociația Producătorilor Europeni de Electrozi de Grafit) și ulterior ECGA.

175 Deciziile privind nivelurile prețurilor și creșterile se luau, în principiu, anual, cu ocazia reuniunilor de toamnă ale comitetului tehnic. În urma unei discuții, comitetul tehnic cădea de acord asupra creșterilor de prețuri pentru anul următor. În cazul în are membrii cartelului nu reușeau să se înțeleagă cu privire la o creștere pentru o anumită țară, adoptarea deciziei era în general lăsată în seama reuniunii locale a cartelului privind țara respectivă. Creșterile de prețuri convenite în cadrul reuniunilor comitetului tehnic sau a reuniunilor locale erau ulterior ratificate în cadrul reuniunilor la vârf [considerentele (98) și (99) ale deciziei].

176 Comisia indică faptul că atât reuniunile la vârf, cât și cele ale comitetului tehnic aveau ca obiect produsele pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice și mecanice, denumire care cuprinde în decizie [considerentul (4)] produsele finite și semifinite, cu precizarea că, întrucât numărul de produse și complexitatea acordurilor creșteau, reuniunile comitetului tehnic au fost deseori împărțite în două sesiuni distincte, una fiind consacrată produselor pentru aplicații electrice și cealaltă produselor pentru aplicații mecanice [considerentele (75) și (76) ale deciziei].

177 Reclamanta nu contestă constatările Comisiei privind modul de funcționare a înțelegerii. Având în vedere funcționarea înțelegerii descrisă astfel, participarea necontestată a reclamantei la reuniunile la vârf și la cele ale comitetului tehnic, admisă deja în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, și faptul că un reprezentant al reclamantei era raportorul oficial pentru reuniunile la vârf pentru produse mecanice, reclamanta nu poate pretinde în mod valabil să beneficieze de circumstanța atenuantă care constă în caracterul exclusiv pasiv al rolului întreprinderii.

178 În plus, trebuie să se arate că reclamanta încearcă să îi fie recunoscut dreptul de a beneficia de circumstanța menționată, scoțând în evidență comportamentul pe care l-a adoptat în privința anumitor acorduri coluzive sau practici ilicite cuprinse în încălcare, calificată în mod întemeiat de către Comisie ca fiind complexă și unică.

179 Trebuie să se constate că susținerea reclamantei este contrazisă chiar de textul punctului 3 prima liniuță din liniile directoare consacrat circumstanței atenuante respective. O simplă interpretare literală a punctului 3 prima liniuță din liniile directoare, care cuprinde adjectivul „exclusiv" și expresia „comiterea încălcării", la singular, permit să se deducă faptul că nu este suficient ca, în anumite perioade ale înțelegerii sau în privința anumitor acorduri ale înțelegerii, întreprinderea să fi avut o „atitudine rezervată" (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Jungbunzlauer/Comisia, T-43/02, Rec., p. II-3435, punctul 254).

180 Pe de altă parte, abordarea constând în a separa aprecierea atitudinii unei întreprinderi în funcție de obiectul acordurilor sau al practicilor concertate în cauză pare cel puțin teoretică în cazul în care acestea din urmă se înscriu într-o strategie generală care determină liniile de activitate ale membrilor înțelegerii pe piață și limitează libertatea comercială a acestora, urmărind un obiectiv anticoncurențial identic și un scop economic unic, și anume denaturarea evoluției normale a prețurilor și restrângerea concurenței pe piața în cauză.

181 În această privință, este important să se sublinieze că ceea ce a justificat calificarea ca încălcare unică și continuă reținută de Comisie în decizie este constatarea existenței acestui obiectiv anticoncurențial unic și identic, comun întreprinderilor în cauză. Comisia a luat în considerare și un element concret, și anume funcționarea înțelegerii. În considerentul (230) al deciziei, Comisia a indicat astfel că „[î]n prezenta procedură, aceiași membri ai cartelului [își] coordona[seră] comportamentul comercial în cadrul acelorași reuniuni pentru un grup întreg de produse legate (deși nesubstituibile), pe care toți sau aproape toți le fabrica[seră] sau vându[seră].".

182 Trebuie să se arate că din Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 121 de mai sus, invocată de reclamantă în susținerea concluziilor sale, rezultă că modul de funcționare al înțelegerii privind lizina era diferit de cel al cartelului care a determinat adoptarea deciziei. Motivarea hotărârii sus-menționate evidențiază în mod clar existența unor reuniuni coluzive specifice privind volumele de vânzări, diferite de reuniunile privind stabilirea prețurilor. În plus, Tribunalul a luat în mod expres în considerare dimensiunea mică a societății Cheil Jedang în cadrul analizei sale care a condus la

recunoașterea unui rol pasiv al acesteia în înțelegerea privind volumele de vânzări. Prin urmare, trimiterea la hotărârea citată anterior apare ca fiind lipsită de orice relevanță în raport cu împrejurările din prezentul litigiu.

183 În aceste condiții, deși Comisia admite, desigur, că reclamanta, având în vedere cifra de afaceri relativ scăzută a acesteia în ceea ce privește produsele mecanice, a jucat un rol mai puțin important decât Morgan, Schunk și SGL în activitățile cartelului care aveau ca obiect aceste produse [considerentul (192) al deciziei], nu poate fi recunoscut un „rol exclusiv pasiv sau imitativ în comiterea încălcării" în favoarea unei întreprinderi care, precum reclamanta, nu contestă că a participat la o încălcare unică ce a durat mai mult de 10 ani, care deținea cea mai mare cotă de piață și care își întemeiază revendicarea pe luarea în considerare a unor elemente relativ secundare ale încălcării respective. Astfel, Comisia subliniază în mod întemeiat că:

— valoarea pe piață a produselor pentru aplicații mecanice (potrivit reclamantei, numai 70 de milioane de euro în 1998) este scăzută în raport cu valoarea totală a pieței în cauză (care era de 291 de milioane de euro în același an) și în mod clar inferioară celei a produselor pentru aplicații electrice; din acest motiv

— obiectivul înțelegerii, care consta în a nu vinde blocuri terților sau în a le vinde la prețuri foarte ridicate, era întărirea acordului principal al înțelegerii privind produsele fabricate din aceste blocuri și de a-l apăra împotriva unei eventuale concurențe; acordul privind blocurile era, așadar, accesoriu acordului principal privind produsele finite [considerentul (230) al deciziei].

184 În sfârșit, deși faptul că reclamanta a pus capăt participării sale la înțelegere numai cu câteva luni înaintea celorlalți membri ai înțelegerii nu justifică reducerea cuantumului

amenzii în temeiul circumstanței atenuante care constă în „rolul exclusiv pasiv sau imitativ în comiterea încălcării", trebuie să se arate că acesta a fost efectiv luat în considerare de Comisie prin aplicarea unei majorări pentru această perioadă mai mici cu 5 % decât cea aplicată celorlalți membri vizați ai cartelului.

185 Din considerațiile de mai sus rezultă că motivul întemeiat pe neluarea în considerare a pretinsului rol pasiv al reclamantei nu este fondat și trebuie respins.

Cu privire la neluarea în considerare a faptului că anumite acorduri și/sau practici ilicite nu au fost aplicate efectiv

186 În prealabil, trebuie să se arate că Comisia subliniază că reclamanta nu a susținut, ca circumstanță atenuantă, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, că nu ar fi aplicat acordurile în discuție. Comisia consideră că nerecunoașterea unei circumstanțe atenuante pe care reclamanta nu a invocat-o niciodată nu poate să constituie în niciun caz un motiv de anulare a unei decizii.

187 Această poziție a Comisiei nu poate fi reținută.

188 Articolul 4 din Regulamentul (CE) nr. 2842/98 al Comisiei din 22 decembrie 1998 privind audierea părților în anumite proceduri în conformitate cu articolele [81 CE] și [82 CE] (JO L 354, p. 18), aplicabil la momentul faptelor, prevede numai că părțile care doresc să își facă cunoscute punctele de vedere cu privire la obiecțiunile formulate împotriva lor vor proceda la aceasta în scris și pot expune în observațiile scrise toate motivele și faptele care le sunt utile în apărare. Pentru a dovedi faptele invocate, acestea

pot anexa documente dacă este nevoie și pot de asemenea să propună audierea de către Comisie a unor persoane care pot confirma aceste fapte. Nu se cere, așadar, în niciun fel întreprinderilor destinatare ale unei comunicări privind obiecțiunile să ceară în mod formal recunoașterea unor circumstanțe atenuante.

189 În plus, trebuie amintit că comunicarea privind obiecțiunile este un act pregătitor în raport cu decizia care constituie elementul final al procedurii și în care Comisia se pronunță asupra răspunderilor întreprinderilor și, dacă este cazul, cu privire la sancțiunile care trebuie să le fie aplicate.

190 Pentru a determina cuantumul amenzii, Comisia trebuie să țină seama de toate împrejurările cauzei și în special de gravitatea și de durata încălcării, care sunt cele două criterii menționate explicit la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17. Astfel cum s-a arătat, în cazul în care o încălcare a fost săvârșită de mai multe întreprinderi, trebuie examinată gravitatea relativă a participării la încălcare a fiecăreia dintre acestea (Hotărârile Suiker Unie și alții/Comisia, punctul 83 de mai sus, punctul 623, și Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 80 de mai sus, punctul 150), pentru a determina dacă, în ceea ce le privește, există circumstanțe agravante sau atenuante.

191 Punctele 2 și 3 din liniile directoare prevăd ajustarea cuantumului de bază al amenzii în funcție de anumite circumstanțe agravante și atenuante, specifice fiecărei întreprinderi vizate. În special, punctul 3 din liniile directoare stabilește, sub titlul de circumstanțe atenuante, o listă neexhaustivă de circumstanțe care pot conduce la o reducere a cuantumului de bază al amenzii. Se menționează astfel rolul pasiv al unei întreprinderi, neaplicarea efectivă a acordurilor, încetarea încălcării de îndată ce intervine Comisia, existența unei îndoieli justificate a întreprinderii cu privire la caracterul ilicit al comportamentului restrictiv, faptul că încălcarea a fost comisă din neglijență, precum și cooperarea efectivă a întreprinderii în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea.

192 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, Comisia nu se poate abate de la normele pe care chiar ea și le-a impus (a se vedea Hotărârea Hercules Chemicals/Comisia, punctul 80 de mai sus, punctul 53 și jurisprudența citată). În special, atunci când Comisia adoptă linii directoare care au rolul de a preciza, în conformitate cu tratatul, criteriile pe care înțelege să le aplice în cadrul exercitării puterii sale de apreciere, rezultă o autolimitare a acestei puteri în sensul că îi revine obligația de a se conforma normelor indicative pe care și le-a impus ea însăși (Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1996, AIUFFASS și AKT/Comisia, T-380/94, Rec., p. II-2169, punctul 57, Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Vlaams Gewest/Comisia, T-214/95, Rec., p. II-717, punctul 89, și Hotărârea Tribunalului ADM I, punctul 83 de mai sus, punctul 267).

193 În vederea calculării cuantumului amenzilor, Comisia a aplicat în decizie metoda expusă în liniile directoare și a examinat gravitatea relativă a participării la încălcare a fiecăreia dintre întreprinderile vizate. Considerentul (272) al deciziei este, în această privință, foarte explicit, întrucât în acesta se precizează că „pentru fiecare întreprindere, Comisia va determina […] dacă există circumstanțe agravante și/sau atenuante” și că „[c]uantumul de bază al amenzii va fi majorat sau redus în consecință”. În considerentul (316) al deciziei, Comisia indică faptul că „se concluzionează că nu există circumstanțe agravante sau atenuante în prezenta cauză”, ceea ce înseamnă că, în baza rezultatelor anchetei și a răspunsului la comunicarea privind obiecțiunile, aceasta apreciază că reclamanta nu poate beneficia de nicio circumstanță atenuantă, precum, de exemplu, neaplicarea efectivă a acordurilor sau a practicilor ilicite menționată la punctul 3 a doua liniuță din liniile directoare, în temeiul cărora Comisia a calculat cuantumul amenzii.

194 Prin urmare, sunt admisibile contestarea de către reclamantă, la Tribunal, a concluziei Comisiei din considerentul (316) al deciziei și solicitarea de a beneficia de o circumstanță atenuantă și de reducerea cuantumului amenzii corelative, dat fiind că, potrivit articolului 17 din Regulamentul nr. 17, Tribunalul are competență de fond în sensul articolului 229 CE în ceea ce privește acțiunile introduse împotriva deciziilor prin care Comisia stabilește o amendă și, în consecință, poate anula, reduce sau majora amenda aplicată.

195 Trebuie de asemenea să se observe că, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, reclamanta a evocat în mod clar faptul că nu vindea blocuri și plăci de grafit terților și că avusese un rol minor în înțelegerea privind produsele pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații mecanice. La punctul 78 din acest răspuns, reclamanta precizează chiar că a furnizat declarația unuia dintre responsabilii săi (invocată din nou în cuprinsul replicii), din care rezultă că nu aplica baremul fixat în fiecare an în cadrul reuniunilor comitetului tehnic privind produsele pentru aplicații mecanice și că ceilalți operatori i-au reproșat în mod regulat nerespectarea acordurilor. Deși la punctul 78 din răspunsul său reclamanta nu a pretins în mod expres să beneficieze de o circumstanță atenuantă, trebuie să se constate că problema neaplicării efective a acordurilor în cauză în sensul punctului 3 a doua liniuță era pusă în mod clar de reclamantă.

196 Trebuie, așadar, să se verifice dacă Comisia a considerat în mod întemeiat că reclamanta nu putea beneficia de o circumstanță atenuantă în temeiul neaplicării efective a acordurilor, potrivit punctului 3 a doua liniuță din liniile directoare. În acest scop, trebuie să se verifice dacă circumstanțele invocate de reclamantă sunt de natură să dovedească faptul că, în perioada în care a aderat la acordurile ilicite, s-a sustras în mod efectiv de la aplicarea acestora prin adoptarea unui comportament concurențial pe piață sau, cel puțin, dacă a încălcat în mod clar și în mare măsură obligațiile privind punerea în aplicare a înțelegerii, astfel încât a perturbat însăși funcționarea acesteia (Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2006, Daiichi Pharmaceutical/Comisia, T-26/02, Rec., p. II-713, punctul 113).

197 Reclamanta își fondează susținerile pe patru împrejurări precise care arată că aceasta nu pretinde că s-a sustras de la orice aplicare efectivă a acordurilor ilicite, ci invocă numai o aplicare parțială a acestora.

198 În primul rând, reclamanta invocă nerespectarea prețurilor convenite pentru produsele destinate unor aplicații mecanice și menționează în acest sens existența unor plângeri

ale concurenților săi. Aceasta face referire la o notă ce i-a fost adresată de Schunk la 18 septembrie 1989 și la o declarație din 18 septembrie 2002 a unuia dintre prepușii săi, M. G.

199 În decizie [considerentele (307) și (308)], Comisia arată că, în ceea ce o privește pe reclamantă, pare să nu existe nicio plângere serioasă în ceea ce privește reclamanta, din partea celorlalte părți la înțelegere, în care să i se reproșeze că a practicat prețuri prea mici, până în primul semestru al anului 1999, moment în care se pregătea să iasă din cartel. Aceasta adaugă că trișatul ocazional este o practică obișnuită în cazul înțelegerilor, dacă întreprinderile cred că pot recurge la asemenea practici fără a fi descoperite, și că faptul că se trișează nu denotă că acordurile încheiate în cadrul înțelegerii nu sunt puse în aplicare.

200 Considerentul (106) al deciziei face referire la nota sus-menționată prin care Schunk se plângea că reclamanta vindea inele de carbon unui anumit client francez la prețuri mai mici cu 15-20 % decât nivelul francez normal și invita reclamanta la o reuniune pentru a analiza această problemă și a explica metoda potrivit căreia fuseseră stabilite aceste prețuri.

201 Trebuie să se observe că acest document menționează singura plângere a unui singur membru al înțelegerii, care se referă numai la comercializarea produselor pentru aplicații mecanice și, mai precis, a unui anumit produs, în condițiile în care există o mare varietate [considerentul (9) al deciziei], destinatar fiind „un anumit client francez”.

202 În declarația din 18 septembrie 2002, M. G. indică faptul că a participat la trei reuniuni, la 2 aprilie 1998 la Bandol, la 12 octombrie 1998 la Berlin și la 8 aprilie 1999 la Stratford-upon-Avon. Acesta a precizat următoarele:

„În cadrul celor trei reuniuni [la care] am participat, ceilalți concurenți au reproșat [întreprinderii LCL] că nu respecta acordurile. Noi răspundeam că eram un actor minor pe piața europeană."

203 Reclamanta pretinde că, în această declarație, M. G. a furnizat și un exemplu de plângere provenită de la M. T. (Morganite Industries Inc., filială americană a Morgan), care „reproșa [întreprinderii LCL] că practica prețuri prea mici (în afara baremului)". Această mențiune nu figurează în declarația dată de M. G., prezentată în cadrul dezbaterilor de reclamantă, ca anexă la cererea introductivă.

204 Se constată că mărturia în cauză nu privește decât trei reuniuni coluzive care au avut loc între 2 aprilie 1998 și 8 aprilie 1999, cu alte cuvinte o perioadă de un an, în condițiile în care durata totală a încălcării a fost de 10 ani și 8 luni, iar reuniunile la vârf și ale comitetului tehnic aveau loc, fiecare, de două ori pe an, fără a include în acestea reuniunile locale.

205 În plus, având în vedere existența unui raport de subordonare între autorul declarației în cauză, date după trimiterea de către Comisie a cererii de informații menționate la articolul 11 din Regulamentul nr. 17, și reclamantă, care a furnizat mărturia în anexă la cererea introductivă, această mărturie nu ar putea fi admisă decât dacă ar fi confirmată de înscrisuri obiective aflate la dosar.

206 Reclamanta susține că declarația dată de M. G. este confirmată de nota adresată de Schunk reclamantei la 18 septembrie 1989. Or, după cum arată în mod întemeiat Comisia, întrucât această declarație privește desfășurarea unor reuniuni care au avut loc între 2 aprilie 1998 și 8 aprilie 1999, nu poate fi confirmată de o plângere care privește evenimente ce datează din 1989, cu alte cuvinte evenimente care au avut loc cu 10 ani înainte.

207 Reclamanta menționează de asemenea o declarație a celorlalți membri ai înțelegerii, transcrisă într-un proces-verbal al unei reuniuni a ECGA din 19 aprilie 1996, în următorii termeni:

„Deutsche Carbone [filiala germană a LCL] și-a început activitatea în sectorul produselor mecanice fără vreo referire la nivelurile prețurilor existente. I s-a solicitat lui P. [LCL] să îi supravegheze activitatea și să se asigure că nivelurile prețurilor stabilite sunt respectate."

208 Acest document vizează, așadar, începutul activității unei filiale a reclamantei și nu reprezintă un indiciu al atitudinii pe care reclamanta a adoptat-o în mod efectiv ulterior acestei reuniuni. De altfel, reclamanta nu furnizează niciun document din care să rezulte un comportament cu adevărat independent și concurențial al filialei sale germane după procesul-verbal menționat și o nemulțumire persistentă a celorlalți membri ai înțelegerii în această privință.

209 În sfârșit, declarația dată de M. G. nu este confirmată nici de declarația dată de un alt prepus al reclamantei, și anume M. N. Acesta din urmă precizează că a participat la reuniunile comitetului tehnic privind produsele pentru aplicații electrice și mecanice organizate în cadrul ECGA în perioada 1997-aprilie 1999. Or, M. N. nu menționează nicio plângere a vreunui membru al înțelegerii referitoare la comportamentul reclamantei, deși declarația sa privește tot perioada 2 aprilie 1998-8 aprilie 1999 avută în vedere în declarația dată de M. G.

210 În al doilea rând, reclamanta susține că nu a pus pe deplin în aplicare politica generală a cartelului pe teritoriul francez, de care era, în principiu, responsabilă, în domeniul produselor destinate aplicațiilor electrice. Reclamanta se întemeiază pe considerentul (127) al deciziei, potrivit căruia „[c]onsiderând că baremul de preț pentru OEM în vigoare în Țările de Jos reprezintă nivelul 100 al indicelui, baremul real în Franța,

unde nivelul prețurilor era cel mai dezavantajos pentru cartel, nu era decât de 61, iar prețul plătit în realitate era de 40".

211 Cu toate acestea, trebuie să se constate că această afirmație a reclamantei este rezultatul unei lecturi parțiale și trunchiate a deciziei.

212 Este important să se sublinieze că cererea de produse pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice și mecanice se repartizează între clienți mari, destul de puțini, și clienți mici, mult mai numeroși. Pentru aplicațiile electrice, clienții cei mai mari sunt cei care produc echipamente pentru automobile și producătorii de bunuri de consum, care formează sectorul denumit „OEM". Acești clienți, care sunt foarte puțini la număr și, mai ales, sunt întreprinderi foarte mari, cumpără în cantități foarte mari un număr limitat de tipuri de produse pe bază de carbon și de grafit și au, prin urmare, o putere mare de negociere [considerentele (39), (40) și (124) ale deciziei].

213 Cartelul a încercat să contracareze riscul ca acești clienți să poată profita de diferențele de prețuri între țări. O primă strategie a constat în încercarea de a armoniza prețurile la scară europeană și se baza pe o propunere a reclamantei intitulată „Proiect de tarifare unică europeană pentru periile destinate constructorilor de mașini electrice industriale". S-a dovedit că această strategie a prețurilor armonizate la scară europeană pentru clienții din sectorul OEM este dificil de pus în practică, astfel cum reiese dintr-o reuniune specială a comitetului tehnic privind prețurile OEM, care a avut loc la 22 februarie 1994 [considerentele (126) și (127) ale deciziei].

214 Tocmai această reuniune oferă informații cu privire la persistența unor diferențe considerabile între prețurile baremului și, mai mult, între prețurile aplicate în realitate în sectorul OEM de la o țară la alta, dând exemplu situația din Franța care este descrisă

în considerentul (127) al deciziei. Era vorba, așadar, despre o diferență destul de generalizată, existentă și în alte țări în afară de Franța, și care nu are originea în intenția reclamantei de a se sustrage de la aplicarea acordurilor coluzive. Dimpotrivă, reclamanta este chiar la originea unei strategii anticoncurențiale a prețurilor armonizate la scară europeană pentru clienții din sectorul OEM. De asemenea, Comisia constată că, după reuniunea din 22 februarie 1994, membrii înțelegerii au convenit să „reducă diferența".

215 Este important să se sublinieze că reclamanta nu contestă în niciun fel constatările Comisiei din considerentul (127) al deciziei, ci prezintă numai Tribunalului o interpretare subiectivă care o avantajează.

216 În al treilea rând, reclamanta pretinde că, în considerentul (232) al deciziei, Comisia a admis că „[reclamanta însăși] nu participase la boicotarea efectivă a «tăietorilor»".

217 Dintr-o lectură completă a considerentului în cauză rezultă că susținerea reclamantei este întemeiată, din nou, pe o denaturare a termenilor deciziei.

218 Considerentul (232) al deciziei are următorul cuprins:

„În orice caz, Comisia nu acceptă afirmația făcută de [LCL] potrivit căreia [acesta] nu a participat la activitatea cartelului care consta în excluderea «tăietorilor», întrucât a utilizat pe plan intern toate blocurile pe care le-a produs. Astfel cum se indică [la punctul] 7.8, în realitate, [LCL] a luat parte la acea practică a cartelului care consta fie în a nu vinde blocuri «tăietorilor», fie în a le vinde numai la prețuri foarte ridicate. În

special, în cadrul reuniunii din 14 octombrie 1993 a cartelului, la întrebarea «Ar trebui să vindem blocuri și să renunțăm la marja noastră sau nu?», [LCL] ar fi declarat că «încearcă să vândă cât mai puține blocuri posibil și consideră că este preferabil să nu vândă decât propriilor societăți». Chiar dacă Carbone Lorraine însuși nu participase la boicotarea efectivă a «tăietorilor», este evident că a urmat politica generală a cartelului care consta în oprirea aprovizionării «tăietorilor» sau în aprovizionarea acestora numai la prețuri foarte ridicate și, precum ceilalți membri ai cartelului, a profitat în urma scăderii concurenței din partea tăietorilor. Aceste elemente de fapt sunt suficiente pentru a stabili răspunderea [LCL]."

219 Se constată astfel că reclamanta a omis primele două cuvinte ale frazei pe care o citează și care arată că analiza subsecventă a Comisiei se întemeiază pe o ipoteză. Întrucât argumentația reclamantei se întemeiază numai pe o interpretare eronată a considerentului (232) al deciziei, aceasta nu poate decât să fie respinsă.

220 În al patrulea rând, reclamanta afirmă că notele luate de Morgan în cadrul unei reuniuni a comitetului tehnic din 4 octombrie 1999 demonstrează că aceasta s-a desolidarizat în întregime de cartel, cel puțin în ultimul an al acestuia.

221 Cuprinsul acestei note este redat în considerentul (186) al deciziei, însă reclamanta face următoarea referire incompletă la aceasta:

„G. [Schunk] a recomandat ca P. [reclamanta] să fie exclusă, întrucât nu se poate comunica cu aceasta. Controlarea concurenței de către celelalte trei părți este totuși posibilă. În plus, G. a afirmat că P. practica prețuri care sfidau concurența. S. [Morgan],

B. [SGL] și H. [filială națională a Morgan] nu au constatat încă faptul că P. practica într-adevăr prețuri mai mici. G. are intenția de a ataca, adresându-le un mesaj clar."

222 Trebuie să se constate că acest document este lipsit de orice forță probantă. Afirmația întreprinderii Schunk potrivit căreia reclamanta nu mai respecta acordurile privind prețurile nu este confirmată de ceilalți membri ai înțelegerii prezenți la reuniune. În plus, documentul în cauză nu conține nicio precizare temporală, cu excepția datei reuniunii, și anume 4 octombrie 1999, care este ulterioară datei la care a încetat încălcarea conform perioadei de săvârșire a încălcării reținute de Comisie în privința reclamantei, și anume iunie 1999.

223 Circumstanțele invocate de reclamantă în cadrul prezentului motiv, chiar considerate împreună, nu permit să se concluzioneze că, în perioada în care a aderat la acordurile ilicite, s-a sustras în mod efectiv de la aplicarea acestora prin adoptarea unui comportament concurențial pe piață sau, cel puțin, că a încălcat în mod clar și în mare măsură obligațiile privind punerea în aplicare a înțelegerii, astfel încât a perturbat însăși funcționarea acesteia.

224 Din considerațiile de mai sus rezultă că motivul întemeiat pe neluarea în considerare a faptului că anumite acorduri ilicite nu au fost aplicate efectiv nu este fondat și trebuie respins.

Cu privire la neluarea în considerare a încetării încălcării înainte de inițierea investigației

225 Reclamanta afirmă că a pus capăt practicilor incriminate cel mai târziu în iunie 1999, și anume cu mai mult de trei ani înainte de prima intervenție a Comisiei, și că din acea perioadă a instituit un program de conformitate cu normele de concurență, aplicat în mod sistematic în cadrul grupului de mai mult de patru ani.

226 În primul rând, trebuie amintit că liniile directoare prevăd, la punctul 3, reducerea cuantumului de bază al amenzii în cazul în care există circumstanțe atenuante speciale precum, de exemplu, încetarea încălcărilor de îndată ce intervine Comisia. Potrivit reclamantei, această circumstanță ar trebui să se aplice, *a fortiori*, în cazul în care încetarea comportamentului ilicit are loc înainte de intervențiile respective, precum în speță.

227 Acest raționament nu poate fi reținut de Tribunal. Astfel, nu se poate, în mod logic, să fie vorba despre o circumstanță atenuantă, în sensul acestui text, decât dacă întreprinderile în cauză au fost determinate să înceteze comportamentele anticoncurențiale prin intervențiile respective. Finalitatea acestei dispoziții este de a încuraja întreprinderile să înceteze comportamentele anticoncurențiale imediat ce Comisia inițiază o investigație în această privință, astfel încât o reducere a amenzii în acest temei nu poate fi aplicată în cazul în care încălcarea a încetat deja anterior datei primelor intervenții ale Comisiei. Astfel, aplicarea unei reduceri în asemenea împrejurări s-ar adăuga luării în considerare a duratei încălcărilor pentru calculul amenzilor (Hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-71/03, T-74/03, T-87/03 și T-91/03, nepublicată în Recueil, denumită în continuare „Hotărârea Tokai II”, punctul 291; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Tribunalului Tokai I, punctul 146 de mai sus, punctul 341).

228 În plus, trebuie amintit că reducerea amenzii pentru încetarea unei încălcări de îndată ce intervine Comisia nu poate fi automată, ci depinde de o evaluare a împrejurărilor cauzei de către Comisie, în cadrul exercitării puterii sale de apreciere. În această privință, aplicarea acestei dispoziții din liniile directoare în favoarea unei întreprinderi va fi întru totul adecvată într-o situație în care caracterul anticoncurențial al comportamentului în cauză nu este evident. În schimb, aplicarea acesteia ar fi mai puțin potrivită, în principiu, într-o situație în care comportamentul respectiv este în mod clar anticoncurențial, presupunând că a fost dovedit (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, Mannesmannröhren-Werke/Comisia, T-44/00, Rec., p. II-2223, punctul 281, confirmat în recurs prin Hotărârea Curții din 25 ianuarie 2007, Salzgitter Mannesmann/Comisia, C-411/04 P, Rec., p. I-959, și Hotărârea Tribunalului Tokai II, punctul 227 de mai sus, punctele 292 și 294).

229 În speță, nu se poate considera că reclamanta a putut avea o îndoială rezonabilă în legătură cu caracterul anticoncurențial al comportamentului său, fiind vorba despre participarea la o înțelegere orizontală privind prețurile – încălcare evidentă a articolului 81 CE – ai cărei membri, prin intermediul a numeroase precauții, au încercat să o păstreze secretă timp de mai mult de 10 ani.

230 În sfârșit, trebuie să se observe că, în speță, precum în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Tokai I, punctul 146 de mai sus (punctul 341), reclamanta a pus capăt practicilor anticoncurențiale în cauză în urma intervenției autorităților americane de concurență, iar nu a Comisiei, fapt subliniat în mod expres de Comisie în considerentul (311) al deciziei, pe baza propriilor declarații ale reclamantei. O simplă interpretare literală a punctului 3 a treia liniuță din liniile directoare permite, așadar, respingerea solicitării reclamantei.

231 În al doilea rând, în ceea ce privește punerea în aplicare a unui program de conformitate cu normele de concurență, s-a arătat deja că, deși este, desigur, important ca o întreprindere să ia măsuri pentru a împiedica săvârșirea în viitor de către membrii personalului său a unor noi încălcări ale dreptului comunitar al concurenței, faptul că sunt luate asemenea măsuri nu schimbă cu nimic realitatea încălcării constatate. Așadar, Comisia nu are obligația de a reține un astfel de element ca circumstanță atenuantă (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 373), cu atât mai mult cu cât încălcarea în cauză constituie, precum în speță, o

încălcare vădită a articolului 81 CE. Împrejurarea, subliniată de reclamantă, că acest program a fost pus în aplicare înainte de intervenția Comisiei este lipsită de relevanță, în condițiile în care, măsurile în cauză au fost adoptate după intervenția autorităților americane de concurență.

232 Din considerațiile de mai sus rezultă că motivul întemeiat pe neluarea în considerare de către Comisie a circumstanței atenuante privind încetarea încălcării înainte de inițierea investigației și punerea în aplicare a unui program de conformitate cu normele de concurență nu este întemeiat și trebuie respins.

Cu privire la neluarea în considerare a colaborării efective a reclamantei în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea

233 Printre circumstanțele atenuante menționate la punctul 3 din liniile directoare figurează, la a șasea liniuță, „cooperare[a] efectivă a întreprinderii în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării [privind cooperarea]".

234 În decizie se precizează că, în susținerea cererii de a beneficia de circumstanța atenuantă în cauză, reclamanta a subliniat faptul că a furnizat Comisiei anumite informații referitoare la rolul avut de Gerken și la activitățile cartelului în perioada anterioară lunii octombrie 1988 [considerentul (314) al deciziei].

235 Comisia a respins cererea reclamantei indicând că nu a declanșat nicio procedură împotriva întreprinderii Gerken, că nu a inclus în domeniul de aplicare al prezentei proceduri perioada anterioară lunii octombrie 1988 și că informațiile care nu o ajută „nici la stabilirea existenței unei încălcări, nici la determinarea cuantumului amenzilor

care urmează a fi aplicate întreprinderilor (cu condiția ca acest tip de cooperare să poată fi luat în considerare) nu pot fi calificate ca fiind cooperare efectivă în afara sferei de aplicare a Comunicării privind [cooperarea]" [considerentul (315) al deciziei].

236 În înscrisurile sale, reclamanta susține că informațiile pe care le-a furnizat în cursul procedurii administrative nu numai că au facilitat în mod clar misiunea Comisiei, ci au și permis acesteia ca, pe de o parte, să nu acorde imunitate la amendă întreprinderii Morgan în temeiul Comunicării privind cooperarea și, pe de altă parte, să dovedească participarea întreprinderii Gerken la activitățile cartelului, neprezentând importanță faptul că aceste informații nu au fost utilizate de Comisie în sensul indicat.

237 Deși din formularea utilizată reies două propuneri distincte, afirmația reclamantei potrivit căreia a furnizat, în cursul procedurii administrative, informații care au facilitat în mod clar misiunea Comisiei nu este susținută de niciun exemplu, cu excepția elementelor referitoare la comportamentele întreprinderilor Morgan și Gerken. Se constată astfel că cererea de a beneficia de circumstanța atenuantă referitoare la cooperarea efectivă a reclamantei în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea se întemeiază numai pe informațiile menționate.

238 În acest stadiu, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, o reducere a amenzii în temeiul unei cooperări în cadrul procedurii administrative nu este justificată decât dacă comportamentul întreprinderii în cauză a permis Comisiei să constate, cu mai puțină dificultate, existența unei încălcări și, dacă este cazul, să îi pună capăt (Hotărârea din 16 noiembrie 2000, SCA Holding/Comisia, punctul 113 de mai sus, punctul 36; a se vedea Hotărârea BPB de Eendracht/Comisia, punctul 164 de mai sus, punctul 325 și jurisprudența citată).

239 În plus, în cadrul interpretării jurisprudenței sus-menționate într-un sens conform spiritului acesteia, Tribunalul a considerat că furnizarea de informații care au permis Comisiei să evalueze mai riguros gradul de cooperare în cadrul procedurilor al uneia dintre întreprinderile implicate într-un cartel în vederea determinării cuantumului amenzii acesteia și care au facilitat, așadar, misiunea Comisiei în cadrul investigației constituia o „cooperare efectivă a întreprinderii în afara sferei de aplicare a Comunicării [privind cooperarea]" în sensul punctului 3 a șasea liniuță din liniile directoare (Hotărârea ADM I, punctul 83 de mai sus, punctele 305 și 306).

240 În cazul de față, este suficient să se constate că, astfel cum rezultă în mod clar din decizie [considerentele (265), (266) și (319)-(321) și articolul 1 din decizie], Comisia nu a reținut niciunul dintre elementele furnizate de reclamantă în legătură cu comportamentele avute de Gerken și de Morgan, nici pentru a constata sau sancționa o încălcare a dreptului comunitar al concurenței, nici pentru a evalua mai riguros gradul de cooperare al întreprinderii în vederea determinării cuantumului amenzii acesteia. Prin urmare, Comisia nu avea obligația de a recompensa printr-o reducere a amenzii cooperarea invocată de reclamantă în acest context, dat fiind că aceasta nu i-a facilitat în mod efectiv misiunea de a constata existența unei încălcări și de a-i pune capăt sau de a determina cuantumul amenzilor (a se vedea în acest sens Hotărârea Tokai II, punctul 227 de mai sus, punctul 368, confirmată în recurs prin Hotărârea din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 87).

241 Dimpotrivă, Hotărârea ADM I, punctul 83 de mai sus, la care reclamanta se referă pentru a-și justifica susținerea, confirmă temeinicia poziției Comisiei.

242 Astfel, Tribunalul a decis să acorde reclamantei o reducere suplimentară de 10 %, în temeiul cooperării efective a întreprinderii în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea, după ce a arătat că aceasta informase efectiv Comisia cu privire la distrugerea documentelor de către o altă întreprindere implicată în cartel și că acest fapt fusese constatat în unul dintre considerentele deciziei Comisiei și utilizat de aceasta pentru a deduce că cooperarea întreprinderii respective nu fusese

totală, în sensul punctului B din Comunicarea privind cooperarea și, prin urmare, nu justifica o reducere a amenzii în acest temei (Hotărârea ADM I, punctul 83 de mai sus, punctele 304-312).

243 În schimb, Tribunalul a constatat că informațiile furnizate de reclamantă în această cauză cu privire la presupusa preexistență a unei concertări între producătorii de lizină în anii '70 și '80 nu permiseseră Comisiei să constate existența vreunei încălcări, „în condițiile în care" decizia acesteia nu viza înțelegerea decât în măsura în care începuse în luna iulie 1990 între producătorii menționați (Hotărârea ADM I, punctul 83 de mai sus, punctul 301).

244 Cu titlu suplimentar, trebuie să se constate că informațiile furnizate de reclamantă sunt, în orice caz, lipsite de relevanță.

245 În ceea ce privește situația întreprinderii Gerken, reclamanta pretinde că a furnizat informații care au permis Comisiei să stabilească participarea acestei întreprinderi la înțelegerea în cauză.

246 În decizie, Comisia a răspuns obiecțiilor formulate de Hoffmann și de reclamantă cu privire la faptul că nu a fost trimisă întreprinderii Gerken o comunicare privind obiecțiunile. Considerentul (266) al deciziei are următorul cuprins:

„În opinia Comisiei, rolul avut de Gerken era evident diferit de cel avut de Hoffmann în perioada pentru care Hoffmann este considerată responsabilă. În special, potrivit informațiilor Comisiei, Gerken nu a participat niciodată la vreuna dintre reuniunile cartelului la nivel european, indiferent că acestea erau reuniuni ale comitetului tehnic

sau reuniuni la vârf. Prin urmare, nu se poate considera că Gerken a fost membră a cartelului precum Hoffmann. Este posibil ca Gerken, ca și alte întreprinderi relativ mici, să fi participat la una sau la alta dintre reuniunile locale organizate de cartel. Cu toate acestea, probele de care dispune Comisia cu privire o asemenea participare sunt foarte limitate și sporadice, spre deosebire de numeroasele elemente de probă de care Comisia dispune cu privire la participarea continuă a întreprinderii Hoffmann în perioada pentru care este considerată responsabilă. În sfârșit, trebuie menționat că, în calitate de «tăietor», Greken era dependentă de furnizarea continuă de blocuri la prețuri rezonabile. Singura perioadă în care Gerken pare să fi fost cel mai mult dispusă să urmeze cartelul în materie de prețuri facturate clienților este chiar perioada care a urmat achiziției de către SGL a activității privind grafiturile speciale a întreprinderii americane care furniza blocuri întreprinderii Gerken. Cu toate acestea, câțiva ani mai târziu, se pare că Gerken s-a redresat, devenind unul dintre puținii concurenți rămași ai cartelului în cadrul SEE. Potrivit notelor luate de Morgan în cadrul unei reuniuni a comitetului tehnic din 11 decembrie 1997, Gerken îi vizita pe toți marii utilizatori finali în Țările de Jos și în Belgia și propunea prețuri mai mici cu 20-25 %: «Impresia generală este că „G" (Gerken) reprezintă în acest moment un pericol chiar mai mare decât acum doi ani. Absolut niciun control»."

247 În temeiul informațiilor furnizate Comisiei în scopul de a dovedi participarea întreprinderii Gerken la înțelegere, reclamanta se limitează la a prezenta declarația unuia dintre prepușii săi, datată 18 februarie 2003, care face referire la discuții între reclamantă și Gerken, pentru perioada 1997-1999, cu privire la nivelurile prețurilor respective în cadrul cererilor de ofertă, printre altele, pentru perii de retur curent utilizate în domeniul feroviar, precum și pentru perii pentru motoare electrice utilizate de rețelele urbane. Această declarație este completată de tabele recapitulative, întocmite de reclamantă, privind cereri de ofertă lansate de societăți franceze de transport public, cu indicarea în special a pieților obținute de întreprinderile incriminate sau a cifrei de afaceri, pe tip de produs, realizate de fiecare dintre concurenți.

248 Trebuie să se constate că numai această declarație, completată cu tabele dintre care unele conțin date lipsite de relevanță, nu era de natură să permită Comisiei să constate existența unei încălcări săvârșite de Gerken, în sensul unei participări la înțelegerea în

cauză. Elementele furnizate de reclamantă pot să constituie, cel mult, indiciile unei participări a întreprinderii Gerken la aspecte ale încălcării privind exclusiv Franța și anumite produse specifice, dat fiind că, tot în cursul anului 1997, Gerken avea un comportament comercial agresiv în Țările de Jos și în Belgia [considerentul (266) al deciziei]. Acestea nu demonstrează că Gerken a participat la o încălcare unică și continuă, care acoperea SEE și un grup vast de produse pe bază de carbon și de grafit destinate unor aplicații electrice și mecanice, precum și blocurile de carbon și de grafit din care se fabrică aceste produse, definită în decizie (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, Sigma Tecnologie/Comisia, T-28/99, Rec., p. II-1845, punctele 40-52).

249 Pe de altă parte, afirmațiile reclamantei cuprinse în memoriile depuse în cadrul prezentei proceduri, cu privire la pretinsa participare a întreprinderii Gerken la reuniuni locale ale înțelegerii și la pretinsa contradicție din practica decizională a Comisiei având în vedere tratamentul care i-a fost rezervat în decizie în raport cu Gerken, sunt lipsite de relevanță pentru aprecierea informațiilor furnizate Comisiei și care au rolul de a demonstra participarea întreprinderii Gerken la înțelegere.

250 În ceea ce privește Morgan, reclamanta pretinde că cele trei informații pe care le-a comunicat în cursul procedurii administrative demonstrează că Morgan nu a îndeplinit niciuna dintre condițiile prevăzute la punctul B din Comunicarea privind cooperarea pentru a putea beneficia de imunitate la amendă, în sensul că aceasta nu a transmis Comisiei toate informațiile utile privind implicarea sa în practicile ilicite și a furnizat chiar informații incorecte cu privire la data la care a încetat participarea sa la practicile respective.

251 În primul rând, reclamanta se referă la faptul că, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile (punctul 145), a indicat Comisiei că, în luna martie 2003, a contactat divizia

antitrust a Ministerului Justiției american, pentru a o informa cu privire la activitățile unei filiale a întreprinderii Morgan, care i se păreau în mod vădit ilicite în raport cu normele de concurență.

252 În al doilea rând, aceasta invocă faptul că, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile (punctul 137), a indicat Comisiei că Morgan nu o informase că, încă din luna aprilie 1999 și prin intermediul filialei sale americane Morganite Industries, făcea deja obiectul unei proceduri în Statele Unite pentru o înțelegere ilicită cu privire la prețurile produselor pe bază de grafit.

253 În ceea ce privește aceste două informații, din cuprinsul răspunsului la comunicarea privind obiecțiunile rezultă că acestea nu privesc în niciun fel cartelul care a făcut obiectul deciziei, întrucât au legătură cu Coreea de Sud, prima dintre acestea, și cu piața americană, a doua. Contrar celor afirmate de reclamantă, obligațiile întreprinderii care solicită imunitatea sunt limitate, cum este și firesc, la informațiile referitoare la practicile anticoncurențiale care fac obiectul investigației. Înțelegerea care a făcut obiectul investigației Comisiei și al deciziei nu privește Coreea de Sud sau Statele Unite, ci teritoriul european și ulterior cel al SEE.

254 În al treilea rând, reclamanta arată că a adresat Comisiei o copie a actelor de acuzare, datate 24 septembrie 2003, a patru foști administratori ai întreprinderii Morgan de către un juriu federal din Statele Unite (Grand Jury), pentru determinarea mărturiei mincinoase și distrugerea sau ascunderea de documente în perioada aprilie 1999-august 2001. Din aceste acte ar reieși că în perioada menționată Morgan a dispus distrugerea și a ascuns autorităților americane și comunitare de concurență numeroase documente referitoare la acordurile privind stabilirea prețurilor, motivul fiind mai ales acela de a putea continua aplicarea acestor acorduri până în august 2001, în condițiile în care declarase că încetase în decembrie 1999 orice participare la practici ilicite.

255 Mai precis, reclamanta își întemeiază afirmațiile pe un fragment care are următorul cuprins:

„În perioada aprilie 1999-iunie 1999, grupul de lucru creat de CC-2 a vizitat instalațiile întreprinderii Morgan în Europa și a retras și a ascuns sau a distrus toate documentele și registrele din dosarele întreprinderii Morgan care conțineau probe ale acordului privind stabilirea prețurilor […]. Membrii grupului de lucru, printre care CC-3, au predat CC-4 documentele obținute care se refereau la acordul privind stabilirea prețurilor, pentru ca CC-4 să poată ascunde aceste documente autorităților americane și europene, dar și pentru ca documentele să poată fi păstrate într-un loc secret pentru a permite întreprinderii Morgan să continue să aplice acordul privind stabilirea prețurilor […]. În august 2001, conform instrucțiunilor date de CC-1, angajații au distrus documentele vizate de ancheta juriului."

256 În ceea ce privește a treia informație, este important să se sublinieze că, în decizie [considerentul (67)], Comisia a precizat că Ministerul Justiției american anunțase, la 4 noiembrie 2002, că filiala din Statele Unite a întreprinderii Morgan acceptase să își recunoască vinovăția pentru acuzările de participare la o înțelegere internațională având ca obiect stabilirea prețurilor unor diferite tipuri de produse pe bază de carbon pentru aplicații electrice vândute în Statele Unite și în alte țări și că societatea-mamă din Regatul Unit, Morgan, acceptase să își recunoască vinovăția pentru acuzările de tentative de obstrucționare a anchetei. Decizia menționează în mod expres actele de acuzare, din 24 septembrie 2003, a patru foști administratori ai întreprinderii Morgan de către un juriu federal, pentru determinarea unor mărturii mincinoase și distrugerea sau ascunderea de documente în perioada aprilie 1999-august 2001.

257 În plus, este cert că Comisia a primit de la Morgan o scrisoare datată 30 octombrie 2001, care completează elementele furnizate deja potrivit cererii de clemență formulate încă din 18 septembrie 2001, în care este indicat în mod clar că „[e]ste evident că mai mulți angajați au retras și/sau au distrus documente relevante".

258 Se constată astfel că chiar Morgan a informat Comisia, încă din 2001, cu privire la existența unor ascunderi și a unor distrugeri de către propriul personal de documente legate de înțelegerea denunțată. Transmiterea actelor de acuzare de către reclamantă, în septembrie 2003, nu a făcut decât să confirme existența acțiunilor deja cunoscute și voința manifestată de Morgan de a încerca, mai întâi, să își ascundă răspunderea, furnizând în același timp informații cu privire la exprimarea concretă a acestei voințe.

259 În aceste împrejurări, faptul că Morgan a indicat, în scrisoarea din 30 octombrie 2001, că ar transmite Comisiei orice informație suplimentară obținută și că, aproape doi ani mai târziu și după ce a furnizat Comisiei un dosar care conținea nu mai puțin de 4 789 de pagini privind cartelul în cauză, a comunicat actele de acuzare din 24 septembrie 2003 este lipsit de relevanță.

260 În această privință, trebuie să se arate că reclamanta efectuează o interpretare extensivă a conținutului documentelor respective. Reclamanta pretinde că din acestea rezultă că Morgan a continuat să participe la practici ilicite, atât în Statele Unite, cât și în Europa, cel puțin până în august 2001, iar nu până în decembrie 1999, astfel cum indicase Comisiei, ceea ce ar explica faptul că Morgan nu a transmis aceste documente.

261 Textul reprodus la punctul 255 de mai sus menționează ascunderea unor documente probatorii „pentru a permite întreprinderii Morgan să continue să aplice acordul privind stabilirea prețurilor". Presupunând chiar că acordul menționat nu privește numai piața americană, ci și teritoriul european, din acest text, care evocă numai un obiectiv care trebuie atins, și din actele de acuzare în general nu rezultă că acest acord a continuat să fie aplicat în mod efectiv de către Morgan și de către alți operatori pe piața europeană după luna decembrie 1999, data încetării practicilor ilicite reținute în decizie, și până în luna august 2001. Ținând seama de faptul că reclamanta nu contestă că ceilalți membri ai înțelegerii și-au încetat participarea cel mai târziu în decembrie 1999, cu greu se poate concepe că a putut exista un cartel după decembrie 1999.

262 Faptul că în cele din urmă Comisia a apreciat că Morgan trebuia să beneficieze de imunitate la amendă în măsura în care, printre altele, a furnizat elemente de probă determinante, a pus capăt participării la înțelegere cel mai târziu în momentul în care a denunțat-o, a furnizat toate informațiile utile, precum și toate documentele și elementele de probă de care dispunea în legătură cu înțelegerea „la momentul la care a introdus cererea” și a menținut o cooperare permanentă și totală pe toată durata investigației face parte dintr-o apreciere pe care Tribunalul nu are competența să o controleze în cadrul prezentei cauze.

263 Având în vedere cele ce precedă, motivul întemeiat pe neluarea în considerare de către Comisie a circumstanței atenuante referitoare la cooperarea efectivă a reclamantei în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea nu este întemeiat și trebuie respins.

264 Din toate considerațiile de mai sus rezultă că reclamanta nu a dovedit că au fost săvârșite erori de către Comisie cu ocazia aprecierii circumstanțelor atenuante și că cererea reclamantei având ca obiect reducerea cuantumului amenzii în temeiul circumstanțelor atenuante trebuie respinsă.

Cu privire la cooperarea reclamantei în cursul procedurii administrative

Cu privire la cererea de a beneficia de reducerea maximă de 50 %

265 În Comunicarea privind cooperarea, Comisia a definit condițiile în care întreprinderile care cooperează cu aceasta în cursul investigării unei înțelegeri pot fi scutite de amendă

sau pot beneficia de o reducere a amenzii pe care ar fi trebuit să o plătească în lipsa unei astfel de cooperări [punctul A alineatul (3) din Comunicarea privind cooperarea].

266 Punctul D din Comunicarea privind cooperarea are următorul cuprins:

„1. În cazul în care o întreprindere cooperează fără a fi îndeplinite toate condițiile prevăzute la [punctele] B și C, aceasta beneficiază de o reducere de 10-50 % din cuantumul amenzii care i-ar fi fost aplicată în lipsa cooperării.

2. Aceasta poate fi situația, printre altele, în cazul în care:

— înainte de comunicarea privind obiecțiunile, o întreprindere furnizează Comisiei informații, documente sau alte elemente de probă care contribuie la stabilirea existenței încălcării săvârșite,

— după ce a primit comunicarea privind obiecțiunile, o întreprindere informează Comisia că nu contestă realitatea faptelor pe care Comisia își întemeiază acuzațiile.” [traducere neoficială]

267 În speță, reclamanta a beneficiat de o reducere de 40 % din cuantumul amenzii în temeiul punctului D din Comunicarea privind cooperarea.

268 Pentru a-și justifica aprecierea, Comisia a arătat următoarele în considerentul (324) al deciziei:

„[LCL] a solicitat să beneficieze de măsuri de clemență la puțin timp după ce a primit scrisoarea pe care Comisia i-a adresat-o în temeiul articolului 11 [din Regulamentul nr. 17]. Cooperarea acesteia a depășit cu mult răspunsurile cerute prin scrisoarea respectivă. [LCL] a furnizat în mod spontan un număr considerabil de documente din acea perioadă, mai ales mai multe rapoarte privind reuniuni ale cartelului care nu erau identificate în scrisoarea adresată de Comisie în temeiul articolului 11. De asemenea, [LCL] a furnizat mai multe declarații semnate de angajați cu funcții de conducere și de foști astfel de angajați ai întreprinderii, care atestau rolul pe care l-au avut în activitățile cartelului. În sfârșit, [acesta] a furnizat o descriere detaliată și utilă a pieței produsului și a activităților cartelului pentru fiecare tip de client. Având în vedere cantitatea și calitatea elementelor de probă deja furnizate de Morgan, probele furnizate spontan de [LCL], precum și de celelalte întreprinderi care solicitau să beneficieze de măsuri de clemență nu adaugă decât o valoare adăugată redusă elementelor de probă aflate deja în posesia Comisiei. Cu toate acestea, Comisia consideră că ansamblul elementelor de probă furnizate spontan de [LCL] a contribuit la confirmarea existenței încălcării."

269 Comisia a mai evidențiat că, după ce a primit comunicarea privind obiecțiunile, reclamanta a informat-o că nu contesta realitatea faptelor pe care Comisia și-a întemeiat acuzațiile [considerentul (325) al deciziei].

270 Este important să se sublinieze că nu se contestă faptul că, la momentul adoptării deciziei, reclamanta îndeplinea condițiile prevăzute la punctul D alineatul (2) prima și a doua liniuță din Comunicarea privind cooperarea, reducerile acordate fiind de 30 % și, respectiv, de 10 %, potrivit precizărilor aduse de Comisie în înscrisurile sale. Litigiul are ca obiect cuantumul reducerii acordate, care ar fi trebuit să fie de 50 % în total, potrivit reclamantei, cu alte cuvinte reducerea maximă posibilă.

271 Trebuie amintit că, în ceea ce privește metoda de calcul al amenzilor, Comisia dispune de o largă putere de apreciere și, în această privință, poate să țină seama de elemente multiple, printre care figurează cooperarea întreprinderilor vizate în cursul investigației realizate de către serviciile acestei instituții. În acest cadru, Comisia trebuie să efectueze aprecieri de fapt complexe, precum cele care privesc cooperarea fiecăreia dintre întreprinderile menționate (Hotărârea din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 81).

272 Comisia dispune, în această privință, de o largă marjă de apreciere pentru a evalua calitatea și utilitatea cooperării unei întreprinderi, în special în raport cu contribuțiile altor întreprinderi (Hotărârea din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 88).

273 Raționamentul reclamantei, care deduce în mod automat reducerea maximă de 50 % din constatarea faptului că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la punctul D alineatul (2) prima și a doua liniuță din Comunicarea privind cooperarea, echivalează cu negarea acestei puteri de apreciere a Comisiei care se exprimă, printre altele, prin indicarea unui interval între 10 % și 50 % pentru mărimea reducerii.

274 Astfel cum rezultă din considerentul (324) al deciziei, Comisia și-a întemeiat aprecierea cuantumului reducerii acordate pe faptul că, pe de o parte, elementele de probă furnizate de reclamantă nu aveau decât o valoare adăugată limitată ținând seama de elementele de probă aflate deja în posesia Comisiei și furnizate de Morgan și, pe de altă parte, cooperarea reclamantei începuse după ce aceasta primise scrisoarea care îi fusese adresată în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17.

275 Reclamanta critică relevanța primului criteriu de analiză utilizat de Comisie.

276 Or, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, reducerea amenzilor în cazul cooperării întreprinderilor participante la încălcări ale dreptului comunitar al concurenței se întemeiază pe ideea că o astfel de cooperare facilitează sarcina Comisiei de a constata existența unei încălcări și, dacă este cazul, de a pune capăt acestei încălcări (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 399, Hotărârea Tribunalului BPB de Eendracht/Comisia, punctul 164 de mai sus, punctul 325, Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Finnboard/Comisia, T-338/94, Rec., p. II-1617, punctul 363, și Hotărârea Mayr Melnhof/Comisia, punctul 83 de mai sus, punctul 330).

277 Având în vedere rațiunea unei reduceri, Comisia nu poate face abstracție de utilitatea informației furnizate, care depinde în mod necesar de elementele de probă de care dispune deja.

278 Reclamanta susține că nu poate fi invocată în mod întemeiat de Comisie utilitatea relativă a contribuției sale în raport cu cea a întreprinderii Morgan, în măsura în care utilitatea fiecăreia dintre informațiile furnizate de aceste două întreprinderi se reflectă deja în alegerea unei categorii de reducere diferite pentru fiecare dintre întreprinderi.

279 Or, trebuie să se arate că faptul că s-a considerat de către Comisie că Morgan trebuia să beneficieze de imunitate la amendă conform punctului B din Comunicarea privind cooperarea, ținând seama de calitatea specifică a cooperării constatate, nu îi interzice Comisiei ca, ulterior, să evalueze, în temeiul punctului D din comunicarea menționată, cooperarea reclamantei și, prin urmare, utilitatea informațiilor furnizate în raport cu elementele de probă deja comunicate de o altă întreprindere, în speță Morgan. Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia, deși diferența fundamentală aflată la baza punctelor B, C și D din Comunicarea privind cooperarea este utilitatea informației comunicate, Comisia poate utiliza criteriul utilității pentru a decide cuantumul reducerii pentru fiecare categorie de reducere de amendă prevăzută la punctele menționate.

280 Deși reclamanta critică relevanța primului criteriu de analiză utilizat de Comisie, în schimb, aceasta nu contestă concluziile Comisiei privind calitatea cooperării întreprinderii Morgan, care a prezentat un dosar de 4 789 de pagini privind cartelul, și concluzia subsecventă referitoare la valoarea adăugată limitată a elementelor de probă pe care le-a furnizat chiar reclamanta. Aceasta indică în mod expres că nu contestă faptul că utilitatea cooperării sale în cadrul procedurilor a fost mai redusă decât cea a întreprinderii Morgan.

281 În ceea ce privește al doilea criteriu reținut de Comisie pentru a stabili la 40 % cuantumul reducerii acordate reclamantei, aceasta din urmă susține netemeinicia contestării de către Comisie a caracterului spontan al cooperării sale și faptul că a cooperat cu mult înainte de trimiterea comunicării privind obiecțiunile, singura condiție prevăzută la punctul D din Comunicarea privind cooperarea.

282 Este important să se sublinieze că, după cum reiese din termenii deciziei și în special din considerentul (324), Comisia a indicat că nu contesta caracterul spontan al cooperării reclamantei. Comisia arată însă că, în cadrul aprecierii globale a cooperării, poate lua în considerare faptul că respectiva cooperare a început după trimiterea unei cereri de informații. Aceasta adaugă că utilitatea limitată a informației furnizate de reclamantă este cea care a fost determinantă pentru a justifica refuzul de a acorda reducerea maximă de 50 %.

283 Astfel cum s-a arătat, Comisia dispune de o marjă de apreciere largă pentru a evalua calitatea și utilitatea cooperării unei întreprinderi (Hotărârea din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 88) și, în cadrul unei aprecieri globale, poate ține seama de faptul că această întreprindere nu i-a comunicat documente decât după primirea unei cereri de informații (Hotărârea LR AF 1998/Comisia, punctul 158 de mai sus, punctul 365, menținută în recurs prin Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 68 de mai sus, punctul 408), fără ca acesta să poată fi totuși considerat

determinant pentru minimalizarea cooperării unei întreprinderi în temeiul punctului D alineatul (2) prima liniuță din Comunicarea privind cooperarea (Hotărârea Tokai I, punctul 146 de mai sus, punctul 410).

284 Reclamanta pretinde că, în orice caz, Comisia nu a demonstrat că, la momentul trimiterii scrisorii din 16 august 2002, în care solicita să beneficieze de măsurile de clemență, reclamanta știa despre existența cererii de informații. Aceasta afirmă că, cu câteva ore înainte de primirea cererii de informații la 16 august 2002, a depus o cerere având ca obiect aplicarea Comunicării privind cooperarea, o copie a acesteia fiind anexată la cererea introductivă.

285 În acest document – într-adevăr datat 16 august 2002 și care este un mesaj trimis prin fax pe care nu figurează nicio indicație privind transmiterea sa sau data acestei transmiteri – se menționează că „[LCL] solicită să beneficieze de Comunicarea [privind cooperarea] în cauza referitoare la periile de alimentare pentru motoare electrice, în cadrul procedurii declanșate de Comisie împotriva întreprinderii", formulare care confirmă exactitatea cronologiei descrise în decizie.

286 Ca răspuns la observația Comisiei potrivit căreia mențiunea „în cadrul procedurii declanșate de Comisie" dovedește primirea de către reclamantă a cererii de informații și faptul că avea cunoștință de aceasta, reclamanta afirmă, în cuprinsul replicii, că se referea la procedura declanșată în sectorul grafiturilor izostatice.

287 Astfel cum subliniază Comisia, dacă această afirmație ar fi adevărată, ar trebui să se considere că scrisoarea din 16 august 2002, care conținea o ofertă de cooperare a reclamantei, nu avea nicio legătură cu prezenta cauză și că, prin urmare, ar trebui să fie ignorată de Tribunal. Reclamanta nu ar fi demonstrat, așadar, că a cooperat înainte de primirea cererii de informații.

288 În plus, trebuie să se sublinieze că în această scrisoare din 16 august 2002 se menționează în mod expres cauza privind „periile de alimentare pentru motoare electrice”, care fac parte din produsele pe bază de carbon și de grafit pentru aplicații electrice care au făcut obiectul înțelegerii vizate prin decizie.

289 În orice caz, trebuie să se arate că reclamanta nu a început să coopereze efectiv decât la 22 august 2002, dată la care a transmis Comisiei primele documente referitoare la cartel, așadar ulterior datei la care susține că a primit scrisoarea pe care i-a adresat-o Comisia în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17.

290 În sfârșit, în ceea ce privește referirea la practica decizională anterioară a Comisiei, care ar justifica reducerea maximă de 50 % revendicată de reclamantă, la punctul 110 de mai sus s-a arătat deja că practica decizională a Comisiei nu ar putea servi drept cadru juridic pentru amenzile în materie de concurență, iar deciziile referitoare la alte cauze nu au decât un caracter indicativ în ceea ce privește existența unei eventuale discriminări, ținând seama de faptul că este puțin verosimil ca împrejurările proprii acestora, precum piețele, produsele, întreprinderile și perioadele avute în vedere, să fie identice. Trebuie să se constate că reclamanta nu a făcut proba unei asemenea discriminări. În plus, simplul fapt că, în practica sa decizională anterioară, Comisia a acordat un anumit procent de reducere pentru un comportament determinat nu implică faptul că este obligată să acorde aceeași reducere proporțională la aprecierea unui comportament similar în cadrul unei proceduri administrative ulterioare (a se vedea Hotărârea din 25 octombrie 2005, Groupe Danone/Comisia, punctul 90 de mai sus, punctul 458 și jurisprudența citată).

291 Din considerațiile de mai sus rezultă că reclamanta nu a demonstrat că, prin faptul că i-a acordat o reducere de 40 % potrivit punctului D din Comunicarea privind cooperarea, Comisia a efectuat o apreciere vădit eronată a cooperării sale.

Cu privire la pretinsele încălcări ale principiului egalității de tratament

292 Referitor la susținerea privind încălcarea principiului egalității de tratament, potrivit unei jurisprudențe consacrate, în cadrul aprecierii cooperării furnizate de întreprinderile vizate, Comisia nu poate ignora acest principiu, care este încălcat atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit sau situații diferite sunt tratate în mod identic, cu excepția cazului în care un asemenea tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea Hotărârea Tokai I, punctul 146 de mai sus, punctul 394 și jurisprudența citată).

293 În primul rând, reclamanta arată că, în temeiul punctului B din Comunicarea privind cooperarea, Comisia a acordat întreprinderii Morgan o reducere a amenzii de 100 %, în condițiile în care aceasta a ascuns Comisiei anumite informații utile referitoare la participarea sa la o înțelegere privind prețurile produselor pe bază de grafit în Statele Unite și a furnizat Comisiei informații inexacte privind încetarea participării sale la activități ilicite în Statele Unite și în Europa.

294 Aceasta deduce că, pentru a nu săvârși o încălcare gravă a principiului egalității de tratament, Comisia ar fi trebuit să recalifice cererea de măsuri de clemență pe care a formulat-o și să îi acorde imunitate la amendă în temeiul punctului B sau, cel puțin, reducerea maximă a cuantumului amenzii prevăzută la punctul D din Comunicarea privind cooperarea, având în vedere faptul că a acordat întreprinderii Morgan reducerea maximă a amenzii prevăzută la punctul B din comunicarea menționată.

295 În măsura în care reclamanta invocă o reducere nelegală a amenzii obținute de Morgan și presupunând chiar că Comisia a acordat în mod greșit o reducere acestei întreprinderi printr-o aplicare incorectă a Comunicării privind cooperarea, trebuie

amintit că respectarea principiului egalității de tratament trebuie conciliată cu respectarea principiului legalității, conform căruia nimeni nu poate invoca, în folosul său, o nelegalitate comisă în favoarea altuia (Hotărârea Curții din 4 iulie 1985, Williams/Curtea de Conturi, 134/84, Rec., p. 2225, punctul 14, Hotărârea din 14 mai 1998, SCA Holding/Comisia, punctul 113 de mai sus, punctul 160, și Hotărârea LR AF 1998/Comisia, punctul 158 de mai sus, punctul 367).

296 În continuare, trebuie să se arate că Morgan și reclamanta nu se aflau în situații comparabile și că această diferență obiectivă între situațiile acestora explică și justifică diferența de tratament de care au beneficiat acestea din partea Comisiei în cadrul aplicării Comunicării privind cooperarea.

297 Este important să se sublinieze că, printre condițiile neaplicării unei amenzi sau ale reducerii cuantumului acesteia, astfel cum sunt prevăzute la punctul B din Comunicarea privind cooperarea, figurează și faptul că întreprinderea este prima care furnizează elemente hotărâtoare pentru a demonstra existența înțelegerii. Or, chiar reclamanta indică, în cuprinsul replicii, că nu contestă că utilitatea cooperării sale în cadrul procedurilor a fost mai puțin importantă decât cea a întreprinderii Morgan și că, de altfel, nu s-ar putea afirma contrariul, întrucât informațiile furnizate de Morgan au permis Comisiei să stabilească existența înțelegerii, astfel încât contribuția sa nu putea, în mod necesar, decât să contribuie la confirmarea existenței încălcării.

298 În aceste împrejurări, susținerea privind inegalitatea de tratament în raport cu tratamentul rezervat întreprinderii Morgan și solicitarea corelativă a reclamantei de a beneficia de dispozițiile punctului B din Comunicarea privind cooperarea sau de reducerea maximă a amenzii prevăzută la punctul D din comunicarea respectivă trebuie respinse.

299 În al doilea rând, reclamanta arată că, în pofida caracterului extrem de limitat și de tardiv al cooperării întreprinderii SGL la procedură, subliniat chiar de Comisie în decizie, Comisia i-a acordat totuși o reducere de 20 % a cuantumului amenzii în temeiul Comunicării privind cooperarea, în condițiile în care reclamanta nu a beneficiat decât de o reducere de 40 % pentru o cooperare deplină și completă.

300 Această argumentație nu evidențiază nicio încălcare a principiului egalității de tratament sau, mai mult, a principiului proporționalității, în măsura în care cooperarea reclamantei, în mod obiectiv mai însemnată decât cea a SGL, a fost luată în mod efectiv în considerare de Comisie, și aceasta în mod adecvat.

301 Astfel, reducerea reținută în temeiul cooperării furnizate de reclamantă înainte de trimiterea comunicării privind obiecțiunile este de trei ori mai mare decât cea acordată întreprinderii SGL, fiind de 30 % pentru prima și de 10 % pentru a doua. Întrucât aceste două întreprinderi au admis realitatea faptelor expuse în comunicarea privind obiecțiunile, acestea au beneficiat ulterior, în mod logic, de o reducere identică de 10 % numai pentru acest motiv.

302 În această privință, trebuie să se arate că reclamanta nu demonstrează de ce Comisia nu ar putea explica, în cadrul prezentei proceduri, din ce sunt compuse reducerile de 40 % și de 20 % acordate. Aceste indicații furnizate de Comisie în înscrisurile sale, care completează decizia, nu pot fi considerate un motiv nou în apărare interzis de articolul 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură.

303 Pe de altă parte, reclamanta arată că, pentru a nu încălca principiul egalității de tratament, Comisia ar fi trebuit să îi acorde o reducere cu mult mai mare de 50 % a cuantumului amenzii sale în temeiul Comunicării privind cooperarea, în condițiile în care a acordat întreprinderii SGL – care a îngreunat investigația Comisiei – o reducere de „55 %” (20 % în temeiul cooperării și 33 % în temeiul altor factori).

304 Astfel cum subliniază chiar reclamanta, reducerea de 33 % a fost acordată în temeiul „altor factori”, ceea ce nu permite reclamantei să susțină în mod pertinent pretinsa inegalitate de tratament în aplicarea Comunicării privind cooperarea. Problema luării în considerare de către Comisie a „altor factori” este de altfel evocată de reclamantă într-un motiv specific, examinat în continuare.

305 În sfârșit, în măsura în care reclamanta invocă o reducere nelegală a amenzii obținute de SGL și presupunând chiar că Comisia a acordat în mod greșit o reducere acestei întreprinderi printr-o aplicare incorectă a Comunicării privind cooperarea, trebuie amintit că respectarea principiului egalității de tratament trebuie conciliată cu respectarea principiului legalității, conform căruia nimeni nu poate invoca, în folosul său, o nelegalitate comisă în favoarea altuia.

306 Din considerațiile de mai sus rezultă că reclamanta nu a demonstrat că a făcut obiectul unui tratament discriminatoriu și/sau disproporționat cu ocazia aplicării de către Comisie a Comunicării privind cooperarea.

Cu privire la faptul că nu s-a acordat o reducere a cuantumului amenzii în temeiul „altor factori”

307 Trebuie amintit că, în partea deciziei intitulată „Capacitate de plată și alți factori”, mai întâi, Comisia a respins argumentarea prezentată de SGL și de reclamantă prin care se urmărea dovedirea incapacității lor de a plăti o amendă în prezenta cauză [considerentele (340)-(357) ale deciziei].

308 În continuare, Comisia a amintit că, recent, aplicase deja întreprinderii SGL amenzi importante pentru participarea la alte activități coluzive, și anume o amendă de 80,2 milioane de euro în cauza Electrozi de grafit și două amenzi în cuantum total de

27,75 milioane de euro pentru participarea la înțelegerea privind grafitul izostatic și la cea privind grafitul extrudat, în cauza Grafituri speciale [considerentul (358) al deciziei]. Ținând seama de dificultățile financiare grave ale întreprinderii SGL și de sancționările recente ale acesteia, precum și de faptul că diversele activități coluzive care i se reproșează se desfășuraseră simultan, Comisia a considerat că în aceste împrejurări particulare nu era necesar, pentru a garanta o descurajare efectivă, să fie aplicată întreprinderii SGL toată amenda și a redus, așadar, cu 33 % cuantumul acesteia, până la 23,64 milioane de euro [considerentul (360) al deciziei].

309 Considerând, în schimb, că situația reclamantei era foarte diferită de cea a întreprinderii SGL, Comisia nu a acordat acesteia nicio reducere a cuantumului amenzii în temeiul „altor factori". În această privință, Comisia arată că suma totală a amenzilor aplicate până la acel moment întreprinderii SGL pentru activități coluzive simultane atingea aproape 10 % din cifra de afaceri mondială a SGL în 2002, în condițiile în care aceasta era de 1 % pentru reclamantă, căreia i se aplicase o amendă de 6,97 milioane de euro pentru participarea la cartelul privind grafitul izostatic. Comisia subliniază de asemenea, pe baza unei analize comparative a indicatorilor financiari, că situația financiară a SGL este mult mai gravă decât situația actuală a reclamantei [considerentele (361) și (362) ale deciziei].

310 Reclamanta susține că, procedând în acest mod, Comisia a încălcat principiul egalității de tratament.

311 Trebuie să se observe că argumentația prezentată de reclamantă în susținerea acestui motiv este întemeiată pe premisa potrivit căreia Comisia nu avea dreptul, având în vedere jurisprudența și potrivit chiar textului deciziei, să ia în considerare situația financiară a întreprinderii SGL, singură sau împreună cu alte elemente. Întrucât Comisia avea obligația, potrivit reclamantei, de a ignora capacitatea financiară a întreprinderii SGL cu ocazia stabilirii amenzii, reducerea cuantumului amenzii nu putea fi întemeiată decât pe condamnările recente ale acestei întreprinderi.

312 Acest raționament permite reclamantei să înlăture din analiza comparativă a tratamentului rezervat întreprinderii SGL problema situației financiare a acesteia, pentru a se prevala numai de luarea în considerare a existenței unor condamnări la plata unor amenzi (cele care i-au fost aplicate în cauza Grafituri speciale în Statele Unite și în prezenta decizie, de 50,02 milioane de euro în total) și să solicite, potrivit principiului egalității de tratament, o reducere corelativă și proporțională a cuantumului amenzii sale.

313 Trebuie să se constate că această argumentație a reclamantei se întemeiază pe o premisă greșită și, prin urmare, trebuie respinsă.

314 Astfel, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, Comisia nu este obligată ca, la determinarea cuantumului amenzii, să țină seama de situația financiară deficitară a unei întreprinderi interesate, având în vedere că recunoașterea unei asemenea obligații ar echivala cu conferirea unui avantaj concurențial nejustificat întreprinderilor care sunt cel mai puțin adaptate condițiilor pieței (a se vedea Hotărârea Tokai I, punctul 146 de mai sus, punctul 370 și jurisprudența citată), ceea ce nu înseamnă că îi este interzis să facă acest lucru. Acesta este și sensul considerentelor (349) și (356) ale deciziei, care reiau în mod aproape identic termenii jurisprudenței susmenționate.

315 În speță, Comisia a redus cuantumul amenzii aplicate întreprinderii SGL din cauza dificultăților financiare grave combinate cu două condamnări recente ale acesteia la plata unor amenzi pentru încălcări ale dreptului concurenței săvârșite simultan.

316 Or, reclamanta nu afirmă în mod clar și, în orice caz, nu demonstrează că se afla într-o situație comparabilă cu cea a întreprinderii SGL, în special în ceea ce privește situația financiară, și aceasta indiferent dacă comparația cu SGL privește situația acesteia din urmă în cadrul procedurii din cauza Grafituri speciale sau în prezenta procedură.

317 În aceste împrejurări, diferența obiectivă dintre situația întreprinderii SGL și cea a reclamantei explică și justifică diferența de tratament care le-a fost aplicată, iar Comisiei nu îi poate fi reproșată, în speță, nicio încălcare a principiului egalității de tratament și nici a principiului proporționalității.

318 Din toate considerațiile de mai sus rezultă că toate motivele invocate de reclamantă trebuie înlăturate și că acțiunea introdusă de aceasta trebuie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

319 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamata a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă Le Carbone-Lorraine la plata cheltuielilor de judecată.

Vilaras Prek Ciucă

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 8 octombrie 2008.

Grefier Președinte

E. Coulon M. Vilaras

Cuprins

Situația de fapt . . . . . II - 2675

Procedura și concluziile părților . . . . . II - 2682

În drept . . . . . II - 2684

Cu privire la pretinsa eroare de drept săvârșită de Comisie prin faptul că nu a delimitat piețele produselor în cauză sau, cel puțin, categoriile de produse în cauză . . . . . II - 2685

Cu privire la calificarea încălcării . . . . . II - 2685

Cu privire la procedura derulată de Comisie . . . . . II - 2690

Cu privire la pretinsa apreciere greșită a gravității încălcării și la caracterul pretins disproporționat al cuantumului de pornire al amenzii . . . . . II - 2695

Cu privire la pretinsul caracter excesiv al cuantumului de pornire al amenzii, în raport cu impactul limitat al practicilor incriminate . . . . . II - 2697

Cu privire la pretinsul caracter excesiv al cuantumului de pornire al amenzii, în raport cu implicarea redusă a reclamantei în înțelegere . . . . . II - 2705

Cu privire la pretinsul caracter excesiv al cuantumului de pornire al amenzii în raport cu cifrele de afaceri ale reclamantei . . . . . II - 2707

Cu privire la luarea în considerare a efectului descurajator al amenzii . . . . . II - 2714

Cu privire la încălcarea principiului protecției încrederii legitime . . . . . II - 2720

Cu privire la durata încălcării . . . . . II - 2721

Cu privire la circumstanțele atenuante . . . . . II - 2723

Cu privire la neluarea în considerare a pretinsului rol pasiv al reclamantei . . . . . II - 2724

Cu privire la neluarea în considerare a faptului că anumite acorduri și/sau practici ilicite nu au fost aplicate efectiv . . . . . II - 2731

Cu privire la neluarea în considerare a încetării încălcării înainte de inițierea investigației II - 2742

Cu privire la neluarea în considerare a colaborării efective a reclamantei în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea . . . . . II - 2744

Cu privire la cooperarea reclamantei în cursul procedurii administrative . . . . . II - 2753

Cu privire la cererea de a beneficia de reducerea maximă de 50 % . . . . . II - 2753

Cu privire la pretinsele încălcări ale principiului egalității de tratament . . . . . II - 2761

Cu privire la faptul că nu s-a acordat o reducere a cuantumului amenzii în temeiul „altor factori” . . . . . II - 2764

Cu privire la cheltuielile de judecată . . . . . II - 2767